

**Արմավիրի մարզի, Արմավիր քաղաքի
Երևանյան 44 հասցեում Առևտրի կենտրոնի
կառուցման շրջակա միջավայրի վրա
ազդեցության**

Նախնական գնահատման հայտ
(Լրամշակված)

Ձեռնարկող՝

Գևորգ Գևորգյան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն-----	Էջ 4
2.Նախնական գնահատման հայտի կազմման իրավական հիմքերը-----	Էջ 4
3.Նախատեսվող գործունեության փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ-----	Էջ 8
4. Ձեռնարկողի անվանումը, գտնվելու վայրը և հայտի մշակման հիմքերը-----	Էջ 8
5. Նախատեսվող գործունեության տարածք-----	Էջ 9
6. Նախատեսվող գործունեության նպատակը, բնութագիրը և տեխնիկական- տեխնոլոգիական լուծումները-----	Էջ 11
7. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր-----	Էջ 16
8.Ժամանակացույց-----	Էջ 18
9. Շրջակա միջավայրի բնութագրերը-----	Էջ 20
9.1. Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆը-----	Էջ 20
9.2. Սելսմիկա և երկրաբանություն-----	Էջ 21
9.3. Կլիմա և օդային ավազան-----	Էջ 21
9.4. Հողային ռեսուրս-----	Էջ 25
9.5 Ջրային ռեսուրս-----	Էջ 26
9.6. Կենսաբազմազություն-----	Էջ 27
9.7. Պատմության և մշակութային հուշարձաններ-----	Էջ 29
9.8. Հատուկ պահպանվող տարածքներ-----	Էջ 31
9.9. Սոցիալ-տնտեսական-----	Էջ 31
10. Շրջակա միջավայրի վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված միջոցառումների ծրագիրը-----	Էջ 33
10.1. Օդային ավազան-----	Էջ 33
10.2. Հողային ռեսուրսներ -----	Էջ 34
10.3. Ջրային ռեսուրսներ-----	Էջ 35
10.4.Կենսաբազմազանություն-----	Էջ 36
10.5.Թափոններ-----	Էջ 36
10.6.Աղմուկ և թրթռում-----	Էջ 38
10.7.Արտակարգ իրավիճակներ-----	Էջ 39

10.8.Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն-----	Էջ 40
10.9. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ-----	Էջ 42
10.10 Սոցիալական-----	Էջ 42
10.11 Բարեկարգում և Կանաչապատում-----	Էջ 42
11.Մոնիթորինգ-----	Էջ 44
12. Բնապահպանական միջոցառումների կառավարման պլան-----	Էջ 46
13. Մոնիթորինգի պլան-----	Էջ 58
14. Հանրային քննարկում-----	Էջ 60
Գրականություն-----	Էջ 62

1.Ընդհանուր տեղեկատվություն

Հայտ	ՀՀ Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի Երևանյան փողոց 44 Առևտրի օբյեկտի կառուցման
Ձեռնարկող՝ Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն՝	Գևորգ Գևորգյան ՀՀ Արմավիրի մարզ, ք. Արմավիր, Հանրապետության 2-րդ նրբ. 37 տ.
Ձեռնարկողի փաստացի գործունեության հասցեն՝	ՀՀ Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի Երևանյան փողոց 44 հեռ. 077/887-828, abgaram@mail.ru
Ձեռնարկողի հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ՝	AR 02777195, տրվ. 02,05,2017թ. 048
Պատվիրատու՝	Գևորգ Գևորգյան
Նախատեսվող գործունեության վարչական տարածքը՝	ՀՀ Արմավիրի մարզի, Արմավիր քաղաք
Աշխատանքային նախագծի մշակող՝	Նախագծող՝ «ՕԳ.Ա Նախագիծ» ՍՊԸ

2.Նախնական գնահատման հայտի կազմման իրավական հիմքերը

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014)-Կարգավորում է նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացակարգը՝ դիտարկելով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, անդրսահմանային և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները: Ներառում է նախատեսվող գործունեության 3 կատեգորիա՝ «Ա», «Բ», «Գ»՝ ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Համաձայն օրենքի իրականացվում է նախատեսվող գործունեության փորձաքննություն, որից հետո տրվում է եզրակացություն:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք (1994թ.)–Կարգավորում է մթնոլորտային օդի մաքրության ապահովման, մթնոլորտային օդի վրա վնասակար ներգործությունների նվազեցման ու կանխման բնագավառում հասարակական հարաբերությունները: Նպատակն է կանխել և վերացնել մթնոլորտային օդի աղտոտումը, դրա վրա մյուս վնասակար ներգործությունները, ինչպես նաև իրականացնել միջազգային համագործակցություն մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում: Համաձայն օրենքի՝ իրականացվում է մթնոլորտային օդի պահպանության համալիր միջոցառումների ծրագրի հաստատումը, սահմանվում է մթնոլորտային օդի աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների և ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվները, մթնոլորտային օդի աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արտանետումների և ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի մակարդակների նորմատիվների մշակման

ու հաստատման, արտանետումների պետական հաշվառման կարգեր և այլն:

«Պատմության եվ մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության եվ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենք (1998թ.) -Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններն են՝ պետական հաշվառման վերցված պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց գրաված կամ պատմականորեն իրենց հետ կապված տարածքով, դրանց մասը կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիմագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, պատմամշակութային և բնապատմական արգելոցները, հիշարժան վայրերը՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից:

«Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (1999թ.)-Ապահովում է բուսական տեսակների (ֆլորայի) և դրանց առաջացրած համակեցությունների (բուսականության) բազմազանության, աճելավայրերի և էկոհամակարգերի հավասարակշռվածության վրա մարդու բացասական ներգործության կանխարգելումը: Իրականացնում է բուսական աշխարհի, դրա գենոֆոնդի և ցենոֆոնդի բազմազանության, աճելավայրերի պահպանության քանակական և որակական, բուսական աշխարհի շարունակական օգտագործման և վերարտադրության գիտականորեն հիմնավորված ապահովումը, բուսական աշխարհի օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, բուսական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունը և պարտականությունների կատարումը:

«Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (2000թ.)-Սահմանում է ՀՀ տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը: Նախատեսում է գենոֆոնդի և տեսակային բազմազանության պահպանության, պաշտպանության, բնականոն վերարտադրության ապահովումը, կենդանիների բնակության միջավայրի ամբողջականության խախտման կանխումը, կենդանական տեսակների և դրանց պոպուլյացիաների ու համակեցությունների ամբողջականության, կենդանիների միգրացիայի ուղիների պահպանությունը, կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, կենդանական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառներում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունն ու պարտականությունների կատարումը:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001թ.)-Սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսավարման տարբեր կազմակերպա-իրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Կարգավորում է հողային պաշարների կառավարման, տիրապետման, օգտագործման և տնօրինման բնագավառում պետական քաղաքականության ուղղությունների սահմանումը, հողային հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունումն ու դրանց կատարման վերահսկողությունը, հողային ֆոնդի՝ ըստ նպատակային նշանակության, հողատեսքերի և գործառնական նշանակության

դասակարգումը, հողի մոնիթորինգի, հողաշինարարության, հողերի հետազոտմանն ուղղված գործունեության լիցենզավորման միասնական սկզբունքների սահմանումը և այլն:

«Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք (2001թ.) - կարգավորում է ՀՀ Էներգետիկայի բնագավառում պետական քաղաքականության սկզբունքները և սահմանում է դրանց կիրառման մեխանիզմները:

«Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008թ.) - Սահմանվում է հողերի արդյունավետ օգտագործման և պահպանման, հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման խնդիրները, ձևերը, վերահսկողություն իրականացնող մարմինները, ստուգող և ստուգվող անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները, ստուգումների իրականացման կարգերը: Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ հողային ֆոնդում առկա բոլոր հողամասերի օգտագործման և պահպանության վրա՝ անկախ դրանց նպատակային նշանակությունից, սեփականության և (կամ) օգտագործման իրավունքի սուբյեկտներից:

«Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենք (1998) - կարգավորում է շինարարական գործընթացի կազմակերպումը, պահանջում է նախատեսվող գործունեության մասին տեղակատվության հրապարակումը և նախագծման փուլում հանրության մասնակցությունը:

«Քաղաքաշինության Բնագավառում Իրավախախտումների Համար պատասխանատվության մասին» ՀՀ Օրենքը (28 ապրիլի 1999թ.)- օրենքը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետությունում իրավաբանական անձանց քաղաքաշինության բնագավառում իրավախախտումների համար պատասխանատվության ենթարկելու իրավական հիմքերը՝ քաղաքաշինական գործունեության բոլոր փուլերում քաղաքացիների, հասարակության ու պետության շահերը պաշտպանելու, օրենսդրական ակտերի, ստանդարտների ու կանոնների պահանջների կատարումն ապահովելու նպատակով:

«Սեյսմիկ պաշտպանության մասին» ՀՀ Օրենքը (ՀՕ-376-Ն՝2002թ. հունիսի 12) – Կարգավորում է սեյսմիկ անվտանգության ապահովման հետ կապված հարաբերությունները Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով, ինչպես նաև այլ օրենքներով և իրավական ակտերով:

ՀՀ կառավարության որոշումներ

- **ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N1325-Ն որոշում՝** «Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին»:
- **ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ. N72-Ն որոշում՝** «ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին»:
- **ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ. N71-Ն որոշում՝** «ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին»:
- **ՀՀ կառավարության 14.08.2008 թ. N 967-Ն որոշում՝** «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին»:

- **ՀՀ կառավարության 02.11.2017 թ. N 1404-Ն որոշում**՝ «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը եվ հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու եվ ՀՀ կառավարության 20.07.2006թ. N1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին»:
- **ՀՀ կառավարության 8 սեպտեմբերի 2011 թվականի 08.09. 2011թ. N1396-Ն որոշում**՝ «ՀՈՂԻ ԲԵՐՐԻ ՇԵՐՏԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2002 ԹՎԱԿԱՆԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 19-Ի N 1622-Ն ՈՐՈՇՈՒՄՆ ՈՒԺԸ ԿՈՐՑՐԱԾ ՃԱՆԱԶԵԼՈՒ ԵՎ 2001 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՊՐԻԼԻ 12-Ի N 286-Ն ՈՐՈՇՄԱՆ ՍԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»:
- **ՀՀ կառավարության 14.08.2008թ. N 967-Ն որոշում**՝ «Հայաստանի հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին»:
- **ՀՀ կառավարության 16 հունվարի 2014 թվականի N 55-Ն որոշում**
Քաղաքաշինության նախարարության աշխատակազմի քաղաքաշինական պետական տեսչության կողմից իրականացվող ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների մեթոդաբանությունը և ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը:

3.Նախատեսվող գործունեության փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ

Հայաստանում Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումն իրականացվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014թ.-ի օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) համաձայն: Գործունեություն, որը կարող է ունենալ ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա, մինչև իրականացումը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) և փորձաքննության:

Քաղաքաշինության բնագավառում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ենթակա են 1500քմ-ից ավել կառուցապատման մակերեսով քաղաքաշինական կառույցները: Համաձայն Օրենքի 14-րդ հոդվածի 6-րդ մասի 7-րդ կետի՝ համարվում է թվարկված գործունեություն, ներառված է Գ կատեգորիայի մեջ և շրջակա միջավայրի գնահատման և փորձաքննության է ենթակա Գ կատեգորիայի ընթացակարգով: Գ կատեգորիայում ներառված նախատեսվող գործունեության տեսակների դեպքում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության է ենթակա նախնական գնահատման հայտը:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նպատակն է բացահայտել նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, նախատեսել համապատասխան միջոցառումներ՝ հնարավոր բացասական ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելուն կամ բացառելուն ուղղված: Նախնական գնահատման հայտը կազմվել է հիմք ընդունելով նախատեսվող գործունեության աշխատանքային նախագիծը, նախատեսվող գործունեության տարածքի ուսումնասիրության ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվությունը, տարածքի վերաբերյալ ուսումնասիրությունների արդյունքները, քարտեզները, լուսանկարները և այլ փաստաթղթեր:

4.Ձեռնարկողի անվանումը, գտնվելու վայրը և հայտի մշակման հիմքերը

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է Գևորգ Գևորգյանի կողմից, որի իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ Արմավիրի մարզ, ք. Արմավիր, Հանրապետության 2-րդ նրբ. 37 տուն: Գործունեությունը նախատեսվում է իրականացնել Արմավիրի մարզի Արմավիր համայնքի վարչական շրջանում՝ Երևանյան փողոց 44 հասցեում:

Շենքի նախագծման համար հիմք են հանդիսացել.

- Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայականը՝ հավելված 1:
- Արմավիրի մարզի Արմավիր համայնքի նախագծման թույլտվությունը (Ճարտարապետահատակագծային առաջադրանք)՝ հավելված 2:
- «Երկրաբան-Ուտիք» ՍՊԸ ինժեներաերկրաբանական հիմնավորումը:
- «Սեյսմաանվտանգություն» ՍՊԸ Փորձաքննության եզրակացություն (Փ14-22):

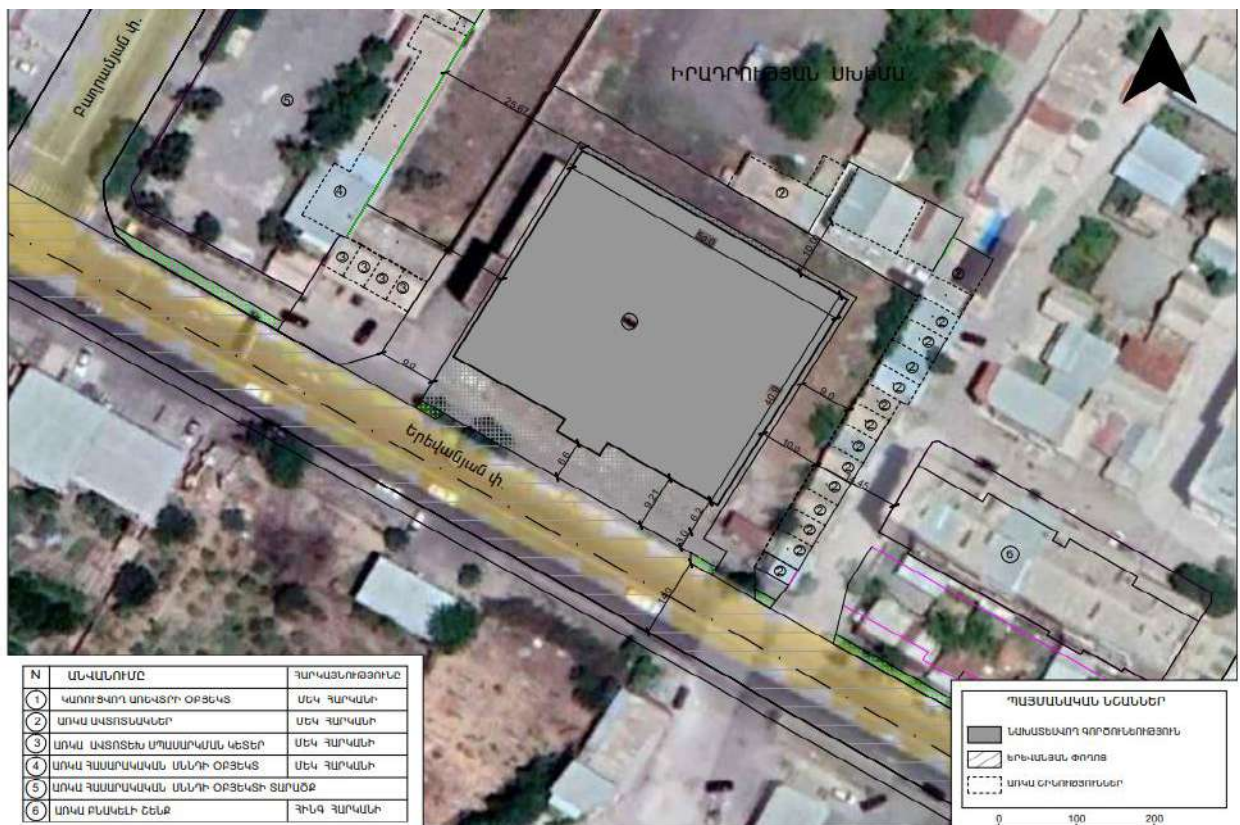
5. Նախատեսվող գործունեության տարածք

Գործունեության տարածքը գտնվում են Արմավիրի մարզի Արմավիր համայնքի վարչական շրջանում, ընդհանուր մակերեսը 0,37հա է: Տարածքը վաղ ժամանակներից գտնվում է մարդածին ազդեցությունների գոտում, փողոցի կողմից զբաղեցված է նախկին Դոսաֆի 4 հարկանի կիսաքանդ կառույցով, մյուս կողմից՝ ավտոտնակների պարիսպով: Բաղրամյան փողոցի կողմից առկա են ավտոտեխսպասարկման կետեր: Տարածքը Երևանյան փողոցից հեռու է 7,7մ, այդ մասում շինարարության ավարտից հետո նախատեսվում է տարածքի բարեկարգում, դեկորատիվ սալիկապատում և կանաչապատում: Տարածքում և հարակից տարածքներում պատմա-մշակութային, բնության հուշարձաններ, հատուկ պահպանվող և ընդհանուր օգտագործման տարածքներ, մակերևութային ջրային հոսքեր առկա չեն: Նախատեսվող գործունեության տարածքի հեռավորությունը այլ հողամասերից և օբյեկտներից կազմում է 6-10 մ:

Նախատեսվող գործունեության տարածքի հողամասն՝ ըստ նպատակային նշանակության բնակավայրի է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ հասարակական կառուցապատման:

Գործունեության ենթակա տարածքի իրադրության սխեման

Գծապատկեր 1

Մինչև շինարարական աշխատանքները սկսելը գործունեության ենթակա տարածքում կատարվելու են քանդման աշխատանքներ: Քանդվելու է վարչական շենքը՝ 1788,6մ², ավտոտեխսպասարկման կայանը՝ 26,9մ², և ծածկը՝ 36,4մ²:

Շրջանը և տեղամասը գտնվում են տաք կլիմայական գոտու մեջ, որը բնութագրվում է շոգ ամառով և ցուրտ ձմեռով: Օդի բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը կազմում է +41°C, նվազագույնը՝ -31°C: Գերակշռում են միջին արագությունների առավելագույնով 3,5մ/վրկ արագության արևմտյան (հունվար) և հարավ արևելյան (հունիս) քամիները: Քսան տարին մեկ անգամ մինչև 29մ/վրկ արագության քամիներ: Ձյան ծածկոցի հաստությունը, տասնօրյա առավելագույնում կազմում է 42սմ: Հողի սառչելու առավելագույն խորությունը կազմում է 70սմ:

Շրջանի և տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքին մասնակցում են ստորին-վերին չորրորդական տուֆերը, բազալտները և լճա-այլուվիալ նստվածքները, որոնք հիմնականում ծածկված են ժամանակակից կավային, ավազային, խոշորաբեկորային և տեխնածին գրունտներով:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տվյալ տեղամասերում տարածված են շերտային տիպի ջրերը, կապված այլուվիալ առաջացումների հետ և խորքային միջլավային ջրերը:

Ռելիեֆ և սեյսմիկա, համաձայն ՀՀՇՆ 20.04-2020 «Երկրաշարժադիմացկունության շինարարության նախագծման նորմեր»-ի՝ ՀՀ տարածքի սեյսմիկ գոտիավորման քարտեզի ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է 1-ին սեյսմիկ գոտում, արագացման առավելագույն մեծությունը՝ $A_{max}=0,33g$ հատկությունների երկրորդ կարգի են:

Գրունտի սառելու առավելագույն խորությունը, համաձայն ՀՀՇՆ II-ին 7.01.2011 նորմերի, ուսումնասիրվող տարածքում կազմում է 0,7 մետր:

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից տարածքը տեղակայված է Արարատյան միջլեռնային հովիտի Հյուսիս արևմտյան մասում: Համաձայն «Երկրաբան-Ուտիք» ՍՊԸ ինժեներաերկրաբանական ուսումնասիրության՝ տեղամասը հարթ է, բացարձակ նիշերը տատանվում են 860,6-862,9 մետրի սահմաններում:

Համաձայն կատարված հետազոտությունների հաշվետվության՝ հետազննվող տարածքի երկրաբանալիթոլոգիական կառուցվածքին բնորոշ են հետևյալ շերտերը՝ վերից -վար:

Շերտ 1- Լիցք չպառակտված, ճալքարա-կավավազային կազմի, բուսական արմատներով, մասամբ մալուխի մնացորդներով և քայքայված մետաղյա խողովակներով: Շերտը մասամբ ծածկված է քայքայված ասֆալտով, 5-6սմ հաստության: Շերտն ունի համատարած բնույթ՝ 1,5-1,6 մետր հզորությամբ:

Շերտ 2- Տեխնոգեն առաջացումներ. կավավազ դարչնագույն, ակոցից- կիսապինդ թանձրության, մինչև 5%կոպիճով և ճալքարով: Շերտն ունի համատարած բնույթ՝ 3,9 մետր բացված հզորությամբ: Տվյալ տարածքներում համաձայն ֆոնդային նյութերի տվյալների՝ դրանց հզորությունն անցնում է 10-15 մետրից՝ տեղադրված խոշորաբեկորային գրունտների վրա: Ժամանակակից այլուվիալ-արոյլուվիալ առաջացումներ ստորգետնյա ջրերի տեղամասում՝ մինչև 5,4մետր խորության հետախուզահորով չեն բացահայտվել և համաձայն ֆոնդային նյութերի տվյալների դրանք ունեն 10-15 մետրից ավելի խորը տեղադրումներ:

Ուսումնասիրվող տեղամասի երկրաբանա-լիթոլոգիական կտրվածքին մասնակցում են գրունտների ինժեներա-երկրաբանական հետևյալ երկու տիպերը.

- Շերտ թիվ 1՝ լիցքային,
- Շերտ թիվ 2՝ կավային:

Համաձայն «Երկրաբան-Ուտիք» ՍՊԸ ինժեներա-երկրաբանական հետազոտության եզրակացության՝ լիցքային շերտը ենթակա է հեռացման: Երկրորդ շերտը՝ կավավազներն ունեն պնդից կիսապինդ թանձրություն, կոպիճի մինչև 5% պարունակություն, չունեն վտանգավոր սպիտակահողային նյութերի պարունակություններ և հետևաբար համարվում են բարենպաստ գրունտներ նորակառույցի հիմքերի համար:

Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներ ինչպիսիք են կարստը, սոֆոզիան, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող կառույցի վրա՝ բացակայում են: Ինժեներաերկրաբանական պայմանները բարենպաստ են շինարարական աշխատանքներ իրականացնելու համար:

6. Նախատեսվող գործունեության նպատակը, բնութագիրը և տեխնիկական- տեխնոլոգիական լուծումները

Նախատեսվող գործունեության նպատակը. համաձայն ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքի՝ հատկացված տարածքի մակերեսը 0,37 հա է: Նախատեսվող գործունեությունն իրենից ներկայացնում է առևտրի կենտրոն, ընդհանուր տանիքածածկով, երկու վերգետնյա հարկով շինություն՝ 40,8x49.95մ, 2037,96 քառ.մ. կառուցապատման մակերեսով: Մնացած՝ 1662,04մ² մակերեսով տարածքը բարեկարգվում և կանաչապատվում է: Շենքի դիմային հատվածը 1 հարկ է՝ 6մ, իսկ հետնամասով՝ 2 հարկ՝ 3 մ բարձրությամբ: Շինությունը բաղկացած է սրահից, աշխատասենյակներից, պահեստային մասերից, սանհանգույցներից, միջանցքներից, ենթակայանից և կաթսայատնից: Շենքի ուղղահայաց ջրամեկուսացումը կատարվելու է երկու շերտ ձյութով, հորիզոնական ջրամեկուսացումը՝ 1:2 հարաբերությամբ ցեմենտավազային շաղախով՝ 30մմ հաստությամբ: Ճակատները բոլոր կողմերից երեսպատվում է տրավերտինի սալիկներով:

Տանիքի ջրահեռացումը լինելու է արտաքին և հարթ:

Նախատեսվող առևտրի կենտրոնը ծառայելու է որպես մանրածախ առևտուր իրականացնելու համար՝ սնունդ, տնտեսական ապրանքներ, հագուստ և այլն:

Նախատեսվում է տարածքը բարեկարգել, ասֆալտապատել, դեկորատիվ սալապատել և կանաչապատել (սիզախոտով, տեղանքին բնորոշ ծաղիկներով), նախատեսվում է նաև ավտոկայանատեղիների իրականացում: Հատակագիծ՝ հավելված 5:

Առևտրի օբյեկտի կառուցումը կապահովի մոտ 25 աշխատատեղ:

Տարածքի կառուցապատումը կատարվելու է համաձայն՝ ՀՀ-ում գործող նորմատիվա-տեխնիկական, նախագծային և շինարարական նորմերին և առկա քաղաքաշինական փաստաթղթերի պահանջներին համապատասխան:

Նախապատրաստական աշխատանքներ. շինարարական աշխատանքները սկսելու համար նախատեսվում է իրականացնել՝ տարածքի քանդման և հարթեցման աշխատանքներ:

Շինարարական աշխատանքներ.

- քանդման աշխատանքներ,
- շինհրապարակի լուսավորության ապահովման միջոցառումներ,
- մեքենաներով և ձեռքով հողային աշխատանքներ,
- հիմնային աշխատանքներ, գրունտի հետլիցք, տոփանում,
- արտաքին աշխատանքներ՝ կմախքի, պատերի, ծածկերի, տանիքի իրականացում և մեկուսացում,
- ներքին աշխատանքներ՝ միջնորմներ, հատակներ, ենթակառուցվածքներ և այլն,
- ժամանակավոր կոմունիկացիոն և նախապատրաստական աշխատանքներ:

Կատարվելու են 9694,5մ³ ծավալով քանդման աշխատանքներ:

Հողային աշխատանքներ. առևտրի կենտրոնի կառուցապատման ժամանակ կատարվելու են 925մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ:

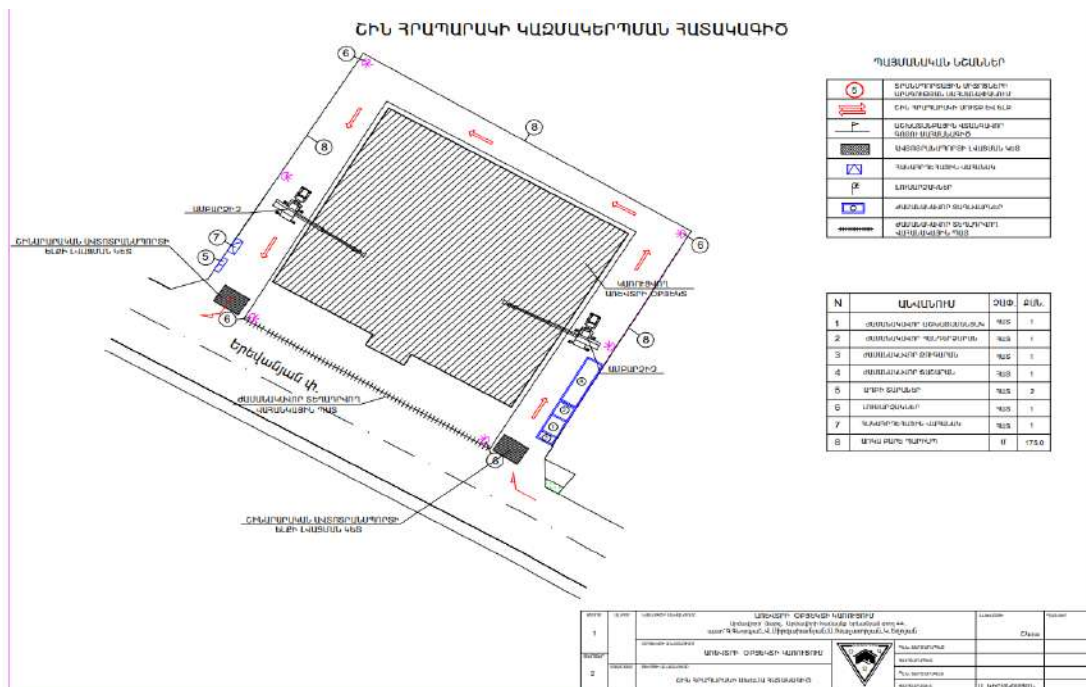
Հաշվի առնելով տեղանքի պայմանները, կազմակերպվելու է անվտանգության տեխնիկայի կանոնների իրականացման համալիր մշակում՝ ղեկավարվելով ՀՀԸՆ III-IV.2008-ի դրույթներով:

Շինարարության փուլում շենքի կառուցապատման համար նախատեսվում է շինարարական հրապարակ, որը կազմում է մոտ 3650քառ. մ, որտեղ լինելու են.

- ամբարձիչներ՝ 2 հատ,
- ժամանակավոր աշխատասենյակ՝ 1հատ,

- Երևանյան փողոցի կողմից կառույցը՝ շինարարության փուլում, առանձնացվում է ժամանակավոր տեղադրվող վահանակային պատով (70մ), շենքի 3 կողմից տարածքը առանձնացված է գոյություն ունեցող քարե պարիսպով (175մ):

Գծապատկեր 2.

Շինհրապարակի տարածքում կատարվելու է մեքենաների անիվների լվացում՝ լվացման հարթակում: Անիվների լվացում պահանջող մեքենաները պետք է անցնեն անիվների լվացման հարթակի միջով՝ շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ:

Շինհրապարակում անիվների լվացումից առաջացած, ինչպես նաև արտադրական հոսքաջրերը միավորվելու են մեկ բակային ջրահեռացման ցանցին: Արտադրական և անձրևաջրերից առաջացող մակերևութային հոսքաջրերը պլաստմասսե վերգետնյա խողովակներով հեռացվելու են դեպի շինհրապարակում տեղադրվող բիոզուգարան:

Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ և հակահրդեհային անվտանգության միջոցներով՝ կրակմարիչներով: Շինհրապարակի մուտքը ապահովվելու է երևանյան փողոցի կողմից:

Շինհրապարակի էլեկտրամատակարարումը կատարվելու է համաձայն ՀԵՑ ՓԲԸ-ի Մուսալեռ եմ/ճ-ի կողմից տրամադրված տեխնիկական պայմանի՝ շինարարության փուլում կիրականացվի 400 կՎԱ հզորության տրանսֆորմատորային ենթակայանից՝ Արմավիր քաղաքի Ս6288ե/կ-ի բարձր լարման վահանակից: Հավելված 3

Շահագործման փուլ: Շահագործման փուլում առևտրի կենտրոնն ապահովված է լինելու բնակչության սակավաշարժ խմբերի և հաշմանդամների համար տեղաշարժվելու հնարավորություններով և պաշտպանության միջոցառումներով, որոնց լուծումները նախատեսվել են քաղաքաշինության նախարարի 2006թ. հոկտեմբերի 10-ի N 253-Ն հրամանի պահանջներին համապատասխան: Շենքի արտաքին մակերեսը երեսապատվելու է երեսապատման սալիկներով և բնական քարերով (տուֆ, բազալտ, ապակի):

Շենքի էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության նպատակով նախատեսված են միջոցառումներ՝ ՀՀ կառավարության 12. 04.2018թ N 426-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջներին համապատասխան:

Յրդեհաշիջման համակարգ: Համաձայն նորմատիվային փաստաթղթերի և հաշվի առնելով պաշտպանվող սենքերի շինարարական, կլիմայական և տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները, այս նախագծի շրջանակներում նախատեսվել է ինքնաշխատ (ավտոմատ) հակահրդեհային ազդանշանային համակարգ: Հակահրդեհային ազդանշանային համակարգը հաշվարկված է շուրջօրյա և անընդմեջ աշխատելու համար, ինչի օգնությամբ ժամանակին կհայտնաբերվի հրդեհի օջախը և կտեղեկացվի անվտանգության ծառայություն և ԱԻՆ ծառայության հեռակառավարման վահանակին: Հակահրդեհային ազդանշանային սարքավորումները տեղադրվելու են բոլոր սենյակներում, բացառելով սանհանգույցները:

Ջեռուցում և սառնամատակարարում - Ջեռուցման նախագիծը իրականացված է ձմռանը -21°C , ամռանը $+35^{\circ}\text{C}$ հաշվարկային ջերմաստիճանների համար: Շենքում նախատեսված է ջեռուցման և սառնամատակարարման համակարգեր: Շենքի ջերմամատակարարումը իրականացվելու է տանիքում նախատեսված կաթսայատանից: Կաթսայատանը նախատեսվում է տեղադրել երկու կաթսա, յուրաքանչյուրը $Q=150.04\text{կՎՏ}$ հզորությամբ, որը կապահովի ջուր ջերմատարի $T_1=80^{\circ}\text{C}$ $T_2=65^{\circ}\text{C}$ պարամետրերը: Ծխագազերը հեռացվելու են $D=250\text{մմ}$, $H=7.0\text{մ}$ ծխատարով: Կաթսայատան հաշվարկային ջերմային ծախսը կազմում է $Q_{\text{ջծ}}=250.4\text{կՎՏ}$:

Սառնամատակարարման ընթացքում շենքի տանիքում նախատեսված է մեկ սառեցման ագրեգատ՝ $Q=251.04\text{կՎՏ}$ հզորությամբ, ապահովվելու է ջուր-ջերմատար $7-12^{\circ}\text{C}$ պարամետրեր: Սառեցման հաշվարկային ծախսը կազմում է $Q_{\text{ս}}=252.0 \times 1.1=276.04\text{կՎՏ}$:

Օդափոխություն: Առևտրի սրահում նախատեսված է օդի ներածման և արտածման մեխանիկական համակարգեր, որոնց նախագիծը կատարված է գործող շին նորմերին և կանոններին համապատասխան: Օդի հեռացումը համակարգից իրականացվելու է ամենաբարձր կետում տեղադրված ավտոմատ օդահեռացման փականներով: Առևտրի սրահում օդի ներածումը իրականացվում է ՆՀ-1 համակարգով, կենտրոնախույս կոնդիցիոների, իսկ օդի արտածումը ԱՀ-1 համակարգով: ՆՀ 1 համակարգը համալրված է ռեկուլաերատորով:

Աշխատասենյակներում օդի ներածումը իրականացվում է ՆՅ-2 համակարգով, կանալային կոնդիցիոների, իսկ օդի արտածումը՝ ԱՅ-2 համակարգով, կանալային օդամղիչի միջոցով: Պահեստների օդի ներածումը իրականացվում է ՆՅ-3 համակարգով, ներածման սարքի, իսկ օդի արտածումը՝ ԱՅ-3 համակարգով, կանալային օդամղիչի միջոցով: Սանհանգույցներից օդի արտածումը իրականացվում է առանցքային օդամղիչներով: Աշխատասենյակներում տեղադրված է հատակային օդամղիչ կոնվեկտորներ(ֆանկոյլներ), առևտրի սրահում կասետային օդամղիչ կոնվեկտորներ: Օդի հեռացումը համակարգից իրականացվելու է ամենաբարձր կետում տեղադրված ավտոմատ օդահեռացման փականներով: Օդափոխությունը իրականացվում է մանրամասն արված նախագծային փաստաթղթերի հիման վրա, ժամանակակից անադմոնկ սարքավորումներով:

Օդափոխությունը իրականացվում է մանրամասն արված նախագծային փաստաթղթերի հիման վրա, ժամանակակից անադմոնկ սարքավորումներով:

Գազամատակարարումը-կատարվելու է «Գազպրոմ Արմենիա»ՓԲԸ-ի համապատասխան մասնաճյուղի կողմից տրամադրված տեխնիկական պայմանի համաձայն: Ձեռնարկողը դիմել է գազամատակարարման տեխնիկական պայմանը ստանալու համար:

Ջրամատակարարումը- Շենքի ջրամատակարարումը և ջրահեռացումը իրականացվելու է «Վեոլիա ջուր» ՓԲԸ-ի կողմից տրամադրված տեխնիկական պայմանի համաձայն՝ քաղաքային գործող արտաքին ցանցին միացումով: (Հավելված 4):

Ջրամատակարարումը իրականացվելու է Երևանյան փողոցով անցնող $d=160$ մմ ջրագծից: Նախատեսվում է այն իրականացնել Մ50 պոլիէթիլենային խողովակներով:

Ջրահեռացումը- Ջրահեռացումը իրականացվելու է միանալով գոյություն ունեցող Բաղրամյան փողոցով անցնող կոյուղագծին $d= 400$ մմ տրամագծով պոլիպրոպիլենե խողովակների օգտագործմամբ: Կոյուղագծի երկարությունը 149,0մ է:

Հեղեղատար կոյուղի -Տանիքի ջրահեռացման համար նախատեսված է $\phi 100$ և $\phi 200$ տրամագծով պոլիպրոպիլենե խողովակների օգտագործմամբ արտաքին գծի կառուցում մինչև գոյություն ունեցող հեղեղատար, ընդհանուր 61մ երկարությամբ:

Էլեկտրամատակարարումը-Կառուցապատվող տարածքի Էլեկտրամատակարարումը կատարվելու է 400կՎ հզորության տրանսֆորմատորային ենթակայանից մեկ A BBГ 3x185x1x120մ² մակնիշի մալուխով մուտքային բաշխիչ վահանով և շենքի ներսում իրականացվում է Էլեկտրաէներգիայի բաշխում: Էլեկտրասարքավորումների նախագիծը մշակված է 380/220վ լարման համար՝ պոլիէթիլենային խողովակներով:

Նախատեսվում է վահանակի սենյակ՝ 5,8մ² մակերեսով:

S1 400ԿՎԱ տ/ենթակայան նախատեսվում է տեղադրել 7,7քմ տարածքում՝ 1ին հարկում բետոնապատ հատակի վրա: Տրանսֆորմատորի չափերն են՝ 2,25x1.0x2.16մ:

Շահագործման փուլում առևտրի կենրոնի Էլեկտրամատակարարումը կատարվելու է «ՀԷՑ» ՓԲԸ-ի և քաղաքացի Գ. Գևորգյանի միջև կնքված պայմանագրի հիման վրա:

Աղբահեռացումը- Շինարարության ընթացքում կառաջանա շինաղբ՝ առկա շինությունների քանդման արդյունքում և շինարարության ընթացքում, ընդամենը՝ 9713,5մ³ քանակով: Շինաղբը տեղափոխվելու է համայնքապետարանի կողմից հատկացված 5կմ հեռավորության վրա գտնվող քաղաքային աղբավայր՝

պայմանագրային հիմունքներով: Հավելված 6

Շինարարության ընթացքում կառաջանա 5400 կգ/տարի, իսկ շահագործման փուլում՝ 9000կգ/տարի կենցաղային աղբ: Շինարարության փուլում տեղադրվելու են 2 հատ 1,5x1,0մ³, շահագործման փուլում՝ 4 հատ 1,5x1,0մ³ տարողության աղբարկղեր:

Բարեկարգում և Կանաչապատում- Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է տարածքի բարեկարգում և կանաչապատում: Բարեկարգման աշխատանքները ներառում են ավազակոպճային աշխատանքներ, բազալտե եզրաքարերի, բետոնե դեկորատիվ սալիկների տեղադրում և բետոնապատում:

Ազատ տարածքներում՝ տեղ-տեղ, ինչպես նաև գոյություն ունեցող ավտոկայանատեղիի եզրագծով, մոտ 12քառ. մ մակերեսով տարածքի վրա նախատեսվում է իրականացնել կանաչապատում սիզախոտով՝ համատեղված ծաղիկներով և վարդերով:

7.Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր.

Ջուր: Շինարարության և շահագործման փուլերում բնառեսուրսներից օգտագործվելու է ջուր՝ խմելու-կենցաղային նպատակով և բնական գազ:

Շինարարության փուլում. շինարարության փուլում ջուրն օգտագործվելու է տարածքի ջրցանի, տեխնիկական կարիքների, հողի(գրունտի) խոնավացման և շինանձնակազմի խմելու կենցաղային և անհրաժեշտության դեպքում հրդեհաշիջման համար:

Աշխատողների խմելու և կենցաղային նպատակների համար օգտագործվելու է բերովի ջուր՝ պայմանագրային հիմունքներով: Ջրցանի համար նախատեսվող տեխնիկական ջուրը բերվելու է ավտոցիստեռնով: Ջուրը լցվելու է տարածքում տեղադրվող 5տ տարողության բաքի մեջ: Ջրի մատակարարման հաճախականությունը կատարվելու է ըստ կարիքի: Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է հրդեհամարման, ջրցանի և անիվների լվացման համար: Շինարարության փուլում աշխատողների քանակը առավելագույն ծանրաբեռնվածության հերթափոխում կազմում է 27 մարդ, որից 5-ը՝ ինժեներատեխնիկական, 22-ը՝ բանվոր:

Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W = (n \times N + n1 \times N1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 5 մարդ

N– ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n1– սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 22 մարդ

N1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 528օր:

$$W = (5 \times 0.016 + 22 \times 0.025) \times 528 = 332,64\text{մ}^3/\text{շին. ժամ. կամ } 0,63 \text{մ}^3/\text{օր:}$$

բ) Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝ $U1 = S1 \times K1 \times T$, որտեղ՝

S1 – ջրվող տարածքի մակերեսը 3650 մ², (շինհրապարակ, ճանապարհներ)

K1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,
T – ջրցանի և անիվների լվացման ժամանակահատվածը օրերով, 250 (առավելագույնը 250օր, ներառված անիվների լվացումը),

$$U1 = 3650 \times 0.0015 \times 250 = 1368,75 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ. կամ } 5,475 \text{ մ}^3/\text{օր:}$$

Ընդամենը ջրի սպառումը շինարարության փուլում կլինի 1701,39 մ³/շին. ժամ կամ 6,105 մ³/օր:

Շահագործման փուլում ջրի հաշվարկային ծախսը 14,8մ³/օր, 0,6լ/վրկ: Հակահրդեհային կարիքների համար ջրի ծախսը հաշվարկված է 5,2լ/վրկ:

Նյութեր. շենքի կոնստրուկտիվ համակարգը շրջանակային է, սյուները 600x 600մմ հատվածքի, բետոնը B 25 դասի, հեծանները 600x500մմ, հիմնային հեծանները 800x900մմ, ծածկերը իրականացնում են երկաթբետոնից h=220մմ: Արտաքին պատերը իրականացվելու են տուֆ քարից: Շինարարության փուլում օգտագործվելու են այլ շինարարական նյութեր՝ երկաթբետոնե կոնստրուկցիաներ, ամրաններ, սրբատաշ և կոպտատաշ քարեր, փայտ, մետաղ, ապակի, բարձրորակ սվաղ, ավազ, երեսապատման բարձրորակ սալիկներ և այլն:

Ամրանային ձողերը և կմախքները, մետաղական կոնստրուկցիաները, մոնտաժային իրերը, ինչպես նաև անհրաժեշտ այլ շինարարական նյութերը բերվելու են համապատասխան տրանսպորտային միջոցներով և պահեստավորվելու են շինարարական հրապարակում:

Նախատեսվում է օգտագործել միաձույլ B25 դասի երկաթբետոն: Բետոնանյութը բերվելու է մասնագիտացված կազմակերպության բետոնախառնիչներով:

Բետոնանյութի մատակարարումը կկատարվի այն պարբերականությամբ, որպեսզի ապահովվի շինարարական աշխատանքների անընդհատությունը:

Շինարարության համար նախատեսված բոլոր նյութերն, ինչպես նաև շենքի արտաքին և ներքին հարդարման նյութերը մատակարարվելու են համապատասխան մասնագիտացված(լիցենզավորված) կազմակերպություններից:

Տարածքում շինանյութերը պահեստավորվելու է ժամանակավոր շինություններում՝ տակդիրների վրա: Շինարարական հրապարակում շինանյութերը կամ սորուն նյութերը պահեստավորվելու են ժամանակավոր շինությունում՝ ծածկի տակ:

Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ և սարքավորումներ. գործունեության կատարման շինարարության փուլում օգտագործվող հիմնական տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներն են.

- 4 հատ ավտոինքնաթափ
- 1 հատ բուլդոզեր
- 0,5մ³ շերտփով 1 հատ էքսկավատոր
- 1 հատ ոչ ինքնաթափ
- 1 հատ ավտոամբարձիչ՝ 25 տ բեռնատվության
- 1 հատ բետոնի պոմպ
- 4հատ բեռնատար կամազ
- եռակցող և էլեկտրական այլ գործիքներ:

Շինարարական աշխատանքների՝ բեռնման–բեռնաթափման ժամանակ օգտագործվող բեռնաբարձիչ մեքենաները, բեռնաբեռնիչ սարքերը պետք է համապատասխանեն պետական ստանդարտներին կամ տեխնիկական պայմաններին, համաձայն ՇՆ և Կ III-4-80* պահանջներին: Բեռնման և բեռնաթափման համար

նախատեսված տարածքը պետք է հարթեցվի և ունենա 5⁰ -ից ոչ ավել թեքություն:

Շինտեխնիկան լինելու է Կապալառու ընկերության սեփական տեխնիկան կամ անհրաժեշտության դեպքում վարձակալվելու են այլ կազմակերպություններից: Մեքենաները կայանվելու են գործունեության տարածքում շինհրապարակում: Շինարարական տեխնիկայի և սարքավորումների կայանման վայրերում նախատեսվում է ավազի կամ մանրախճի փռում՝ վառելիքի կամ քսայուղերի հնարավոր արտահոսքը հողային և ջրային ռեսուրսներ կանխելու նպատակով: Աղտոտված ավազը կամ մանրախիճը տեղափոխվելու է համապատասխան աղբավայր և փոխարինվելու է նորով:

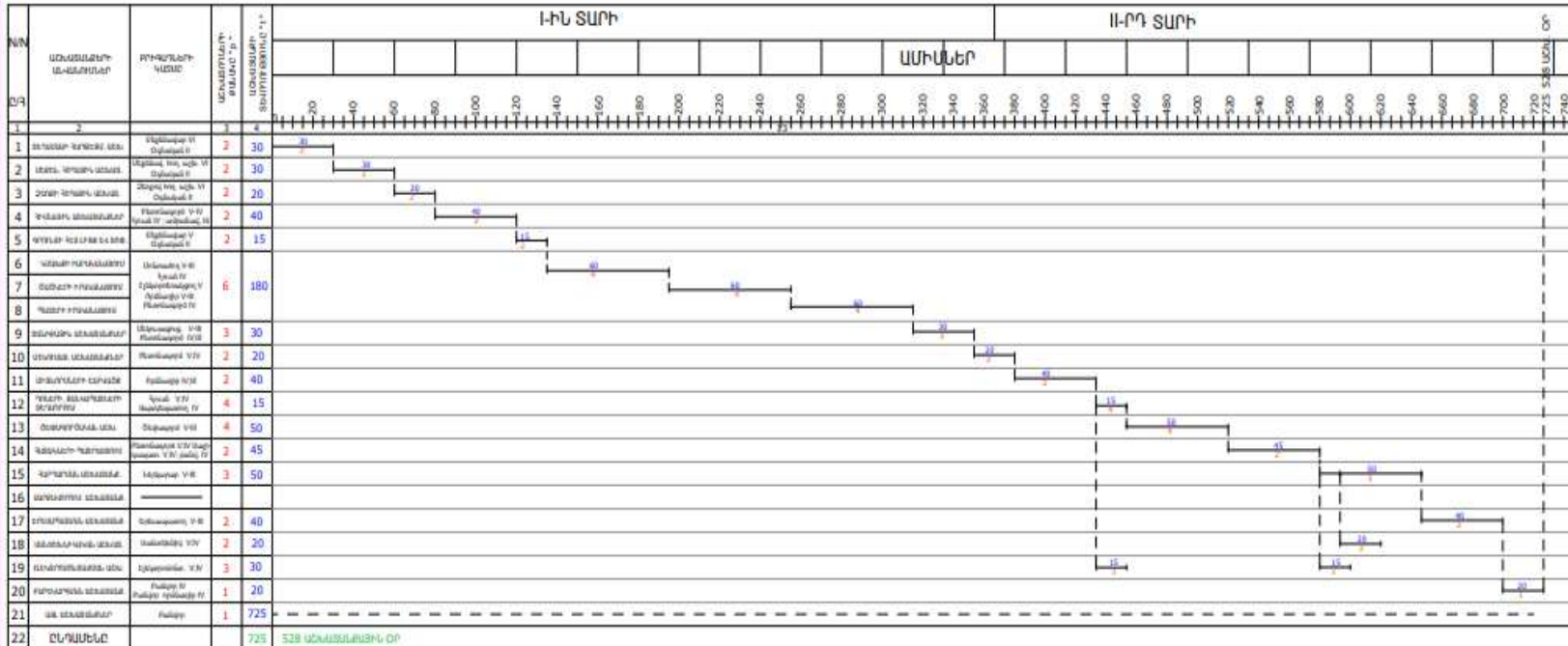
Շինարարական տեխնիկայի համար համապատասխան վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը իրականացվելու է շինհրապարակից դուրս՝ մասնագիտացված լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում:

8. Ժամանակացույց.

Շենքի կառուցման շինարարական աշխատանքները տևելու են 2 տարի (24 ամիս):

Գործունեության իրականացման ընթացքում նախատեսվող աշխատանքները ներառված են ժամանակացույցում:

"ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ" ՕՐԱՅՈՒՑԱՅԻՆ ԳՐԱՖԻԿ

2	ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ	ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ		ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ	ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ
		ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ			
2	ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ	ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ		ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ	ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ
		ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏԻ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄ			

9. Շրջակա միջավայրի բնութագրերը

9.1. Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆը

Արմավիրի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության արևմտյան հատվածում: Այն Հայաստանի ամենաբարձր բնակեցված մարզն է, բայց տարածքով՝ ամենափոքր: Մարզը զբաղեցնում է 1231 կմ² տարածք, ՀՀ տարածքի 4.1 %-ը, իր մեջ ընդգրկում է Արմավիրի, Էջմիածնի և Բաղրամյանի տարածաշրջանները: Մարզկենտրոնը Արմավիր քաղաքն է:

Նկար 2

Մարզը հյուսիսից սահմանակից է ՀՀ Արագածոտնի մարզին, արևելքից՝ մայրաքաղաքին, հարավ-արևելքից՝ ՀՀ Արարատի մարզին և արևմուտքից՝ պետական սահմանով, սահմանակից է Թուրքիային: Մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Արմավիր, Երևան-Քարակերտ և Երևան-Գյումրի, ինչպես նաև Երևան-Թբիլիսի երկաթուղին: Մարզում է գտնվում Արաքս գետի միջին հոսանքում կառուցված առայժմ միակ ավտոճանապարհային կամուրջը (Մարգարա գյուղի մոտ), որը հանրապետությունը միացնում է Թուրքիային:

Այն զբաղեցնում է Արարատյան ֆիզիկա-աշխարհագրական շրջանի հյուսիս-արևմտյան մասը (800-1000մ բացարձակ բարձրությունները)՝ հյուսիս – արևմուտքից հարավ-արևելք ընդհանուր թեքությամբ ընդգրկում է Արարատյան գոգավորության հյուսիս-արևմտյան, Արաքսի ձախափնյա մասերը և Արագած լեռնազանգվածի հարավ-արևմտյան նախալեռնային ստորոտները: Մարզի ռելիեֆը տափարակ, գետալճային, չոր նստվածքներից կազմված, տեղ-տեղ ալիքավոր մակերևույթով տարածք է:

Լանդշաֆտային գոտին կիսաանապատային է՝ անապատային տեղամասերով:

Տարածաշրջանի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են վերին պլիոցենային և պլեյստոցենային, ստորին-վերին չորրորդական բազալտները, տուֆերը և տուֆաբեկչիաները, լճա-ալուվիալ նստվածքները, որոնք ծածկված են ավելի երիտասարդ ալյուվիալ-պրոլյուվիալ-դելյուվիալային նստվածքներով, հիմնականում կավավազներ, ավազակավեր, ավազներ, կոպճա-մանրախճային նստվածքներ: Տարածաշրջանում արմատական ապարներից տարածված են բազալտները և տուֆերը:

ՀՀ Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են, ինչպես բուսաբուծության (բազմամյա տնկարկներ, բանջարեղեն), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքում ռելիեֆը հարթ է, բացարձակ նիշերը տատանվում 860,6-862,9 մ սահմաններում:

9.2. Սեյսմիկա և երկրաբանություն

ՀՀ Արմավիրի մարզի գրեթե ամբողջ տարածքը սեյսմատեկտոնական տեսանկյունից գտնվում է համեմատաբար բարենպաստ պայմաններում: Համաձայն ՀՀԸՆ 20.04-2020 «Երկրաշարժադինամցկունության շինարարության նախագծման նորմեր»-ի՝ ՀՀ տարածքի սեյսմիկ գոտիավորման քարտեզի ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է 1-ին սեյսմիկ գոտում, արագացման առավելագույն մեծությունը՝ $A_{max}=0,3g$: Ըստ երկրաֆիզիկական համալիր հետազոտությունների արդյունքների՝ ուսումնասիրվող տարածքի գրունտներն՝ ըստ սեյսմիկ հատկությունների երկրորդ կարգի են:

Ուսումնասիրվող տարածքում գրունտի սառելու առավելագույն խորություն՝ 70սմ է:

«Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի, Երևանյան 44 հասցեում նախատեսվող առևտրի կենտրոնի նախագծման ժամանակ կատարել շինհրապարակի սեյսմիկ պարամետրերի գնահատում (գրունտների դինամիկ բնութագրերի, հաշվարկային արագացումների որոշում)՝ արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերի գնահատման ապահովման նպատակով՝ 2002թ. հունիսի 12-ի ՀՕ-376-Ն օրենքի 19-րդ հոդվածի 4-րդ մասի և ՀՕ-110-Ն Օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 4-րդ կետի դրույթների համաձայն:

9.3. Կլիմա և օդային ավազան

Արմավիրի մարզը ծովի մակարդակից տատանվում է 800-1000մ բարձրությունների վրա, իսկ Արմավիր քաղաքը գտնվում է ծովի մակերևույթից 870 մ բարձրության վրա:

Կլիման խիստ ցամաքային է: Մթնոլորտային տեղումների քանակը չի գերազանցում 300մմ: Ամառը շոգ է, տևական (4-5 ամիս), հաճախ ջերմաստիճանը բարձրանում է մինչև 40-42°C: Ձմեռը ցուրտ է, անամպ, անհողմ (հունվարին օդի միջին ջերմաստիճանը 10-20°C ցուրտ): Միջին տարեկան հարաբերական խոնավությունը կազմում է 62%: Բնորոշ են միջին արագության՝ առավելագույնը՝ 3,5 մ/վրկ արագության արևմտյան և հարավ-արևմտյան քամիները: Ձյան ծածկույթի առավելագույն հաստությունը կազմում է 42 սմ:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների աղբյուրներ են հանդիսանում արտադրական ձեռնարկությունները, ավտոտրանսպորտի և էներգետիկայի օբյեկտները:

Նկար 3

Հայաստանի հանրապետության տարածքում օդային ավազանի աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից:

Գործունեության տարածքի կլիմայական պայմաններն ներկայացված են ըստ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ II-7.01-2011 «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթղթի: Համաձայն նշված փաստաթղթի Արմավիր քաղաքում կլիմայական բնութագրերն են.

Աղյուսակ 1.

Օդի ջերմաստիճանը, °C

Բնակավայրի անվանումը	Բարձրությունը ծովի մակարդակից, մ	Օդի միջին ամսական, ըստ ամիսների °C												Միջին տարեկան տաքությունը, °C	Բացարձակ ցածր-ձմեռային, °C	Բացարձակ ցածր-ձմեռային, °C
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII			
Արմավիր	870	-4.2	-1.6	4.9	12.4	17.4	21.6	25.7	25.1	20.0	12.9	5.7	-0.9	11.6	-31	41

Օդի հարաբերական խոնավությունը (%)

Աղյուսակ 2

Բնակավայրի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը. %														
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան	միջինը ժամը 15-ին	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		ամենա- ցուրտ ամսվա	Ամենաշոգ ամսվա
Արմավիր	76	72	62	56	57	51	48	49	53	65	74	78	62	62	29

Աղյուսակ 3.

Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

Բնակավայրի անվանումը	Տեղումների քանակը միջին ամսական մմ օրական առավելագույնը												Ձյան ծածկույթը			
	ըստ ամիսների												տարեկան	տասնօրյա առավելագույնը, սմ	օրերի թիվը	ջրի առավելագույն քանակը ձյան մեջ, մմ
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII				
Արմավիր	<u>18</u> 19	<u>19</u> 21	<u>25</u> 26	<u>32</u> 37	<u>44</u> 42	<u>26</u> 21	<u>12</u> 38	<u>9</u> 31	<u>11</u> 35	<u>25</u> 30	<u>23</u> 30	<u>16</u> 20	260 42	42	38	92

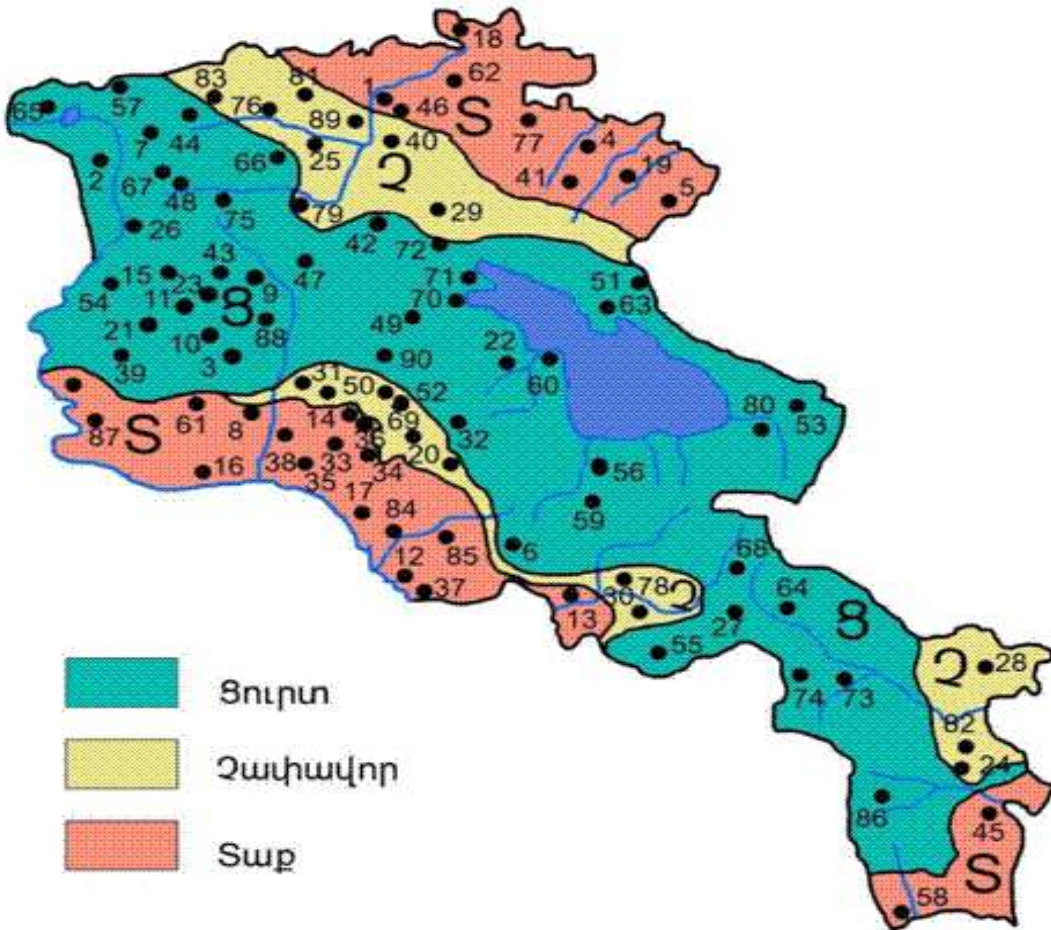
Քամի

Աղյուսակ 4.

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանիանվանումը	Միջին տարեկան մթնոլորտային ջրի քանակը (հՊա)	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, % ըստ ուղղությունների								Միջին արագությունը, մ/վ	Միջին արագությունը, մ/վ	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (≥15մ/վ)օրերի քանակը	Չափարկային արագությունը, մ/վ, որը հնարավոր է մեկ անգամ «ո» տարիների ընթացքում		
			Միջին արագությունը, մ/վ												25	50	100
			Հյուսիսային (Հս)	Հյուսիսարևելյան (ՀսԱրլ)	Արևելյան (Արլ)	Հարավարևելյան (ՀվԱրլ)	Հարավ (Հվ)	Հարավարևմտյան (ՀվԱրմ)	Արևմտյան (Արմ)	Հյուսիսարևմտյան (ՀսԱրմ)							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Արմավիր	917,0																
	հունվար	7	5	17	8	9	8	28	18	7 7	0,5	0,9	12	20	23	24	77
		2,2	2,2	1,9	1,9	1,8	2,3	2,5	2,8								
	ապրիլ	5	7	28	11	9	9	20	11	5 2	1,3						
		2,8	3,4	2,5	2,7	2,7	3,7	3,0	3,7								
	հուլիս	3	8		31	16	11	7	16	8							

		2,1	2,5	1,9	2,2	1,1	2, 6	2,7	2,6	5 5	1,1						
	հոկտեմ բեր	5	4	23	16	9	7	22	14	7 5	0,6						
		2,2	2,8	1,9	2,9	2,8	3, 6	3,1	3,8	7 2							

Նկար 3.

Մթնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրներ են հանդիսանում ՀԱԷԿ-ը, Չվարթնոց օդանավակայանը, հանքավայրերի շահագործումը, տարեցտարի ավելացող ավտոտրանսպորտը և աղքատությամբ պայմանավորված ամեն տեսակի կոշտ վառելիքի այրումը:

Օդային ավազան. Օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիթորինգային աշխատանքները կատարվում են ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության

«Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» (ՀՄԿ) ՊՈԱԿ-ի կողմից: Հաշվի առնելով այն, որ Արմավիրի համայնքում բացակայում են մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտակետերը, տարածաշրջանի համար Անալոգիայի կարգով բերվում է Արարատ քաղաքում ապրիլ ամսին կատարված օդային ավազանի դիտարկումները:

- «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» (ՀՄԿ) ՊՈԱԿ-ի կայք էջի՝ Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Զաղաքում գործում է 1 անշարժ դիտակայան և 12 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ: Ըստ կայքի՝ ապրիլ ամսի օդային ավազան արտանետումների ցուցանիշներն են.
- Փոշի(մգ/մ^3)-գտնվում է 0,03-ից ցածր, սահմանված միջին կոնցենտրացիան՝ 0,05 մգ/մ^3
- Ազոտի երկօքսիդ($\text{NO}_2\text{մգ/մ}^3$)-0,01-ից բարձր, սահմանված միջին կոնցենտրացիան՝ 0,04 մգ/մ^3
- Ծծմբի երկօքսիդ ($\text{SO}_2\text{մգ/մ}^3$)- 0,02-ից բարձր, սահմանված միջին կոնցենտրացիան՝ 0,05 մգ/մ^3

Համաձայն տեղեկագրի տարածաշրջանի օդային ավազանի աղտոտվածության ցուցանիշները գտնվում են նորմերի սահմաններում:

9.4 Հողային ռեսուրսներ

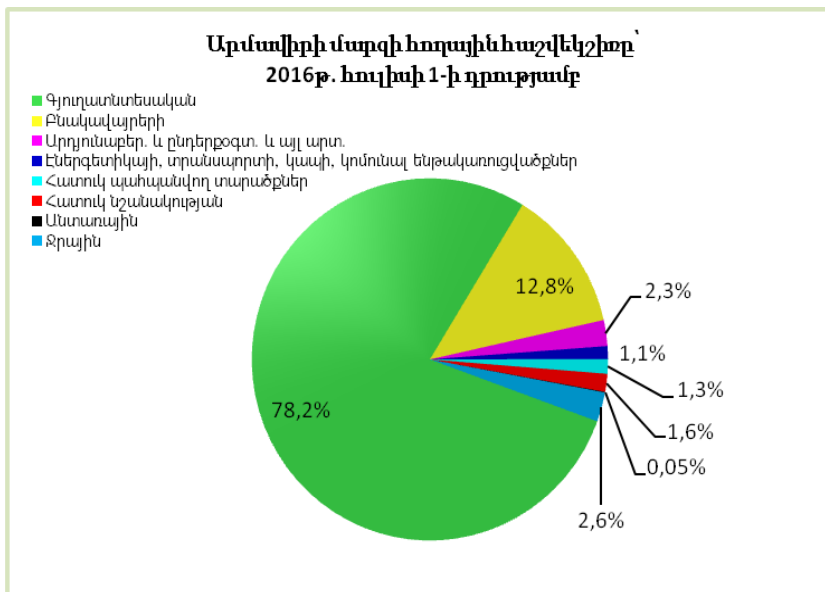
Արմավիրի մարզի լանդշաֆտը ցածրադիր մասերում կիսաանապատային է, նախալեռնային շրջաններում՝ խայտաբղետ, կավաբեր, տեղ-տեղ աղակալված հողերը, կան նաև անապատային տեղամասեր:

Արաքսի և Նրա վտակների փոփոխ բերվածքներում ձևավորվել են հումուսով աղքատ գորշ հողեր՝ բաց գորշագույն հողեր ու տիպիկ գորշահողեր՝ աղակալած տարածքներով, ցածրադիր ողողատներում՝ գերխոնավ հողերն ու ճահճուտները: Լճային նստվածքների հզորությունը հասնում է մի քանի տասնյակ մետրի:

Անապատի համար բնորոշ այս հողերի առաջացմանը նպաստել են կլիմայի չորությունը և բուսական ծածկույթի աղքատությունը: Բնորոշ են նաև բաց գորշագույն և գորշագույն հողերը, որոնք հիմնականում ոռոգվում են գյուղատնտեսական նպատակով: Այս գոտու լանդշաֆտների մեծ մասը վերափոխվել են ջերմասեր կուլտուրաների ագրոլանդշաֆտների: Արարատյան հարթավայրի արևմտյան մասում հանդիպում են աղակալած հողեր՝ ակալահողերը: Տեղ-տեղ երևում են թաքիրներ՝ դեղնա-սպիտակավուն կավի ճաքճքած մակերեսով տարածություններ: Չոր ցամաքային կլիմայի պայմաններում գերակշռում են ֆիզիկական հողմնահարման պրոցեսները՝ պայմանավորելով քայքայված փոփոխ կյուլթերի կուտակումը և կենսանյութի արագ հանքայնացումը:

ՀՀ Արմավիրի մարզը գյուղատնտեսական ուղղվածության մարզ է, քանի որ գտնվում է հիմնականում Արարատյան դաշտի բարեբեր հողերի վրա: Մարզի գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 97 076.1 հա կամ մարզի վարչական տարածքի 78.2%-ը, գյուղատնտեսական նշանակության հողերի 63.5%-ը ոռոգելի հողեր են, չմշակվող հողերը կազմում են 13 207.95 հա, որից աղակալած է 2 986 հա:

Գծապատկեր 3

Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես պտղաբուծության(ելակ, ծիրան, խաղող), բանջար-բոստանային մշակաբույսների արտադրության, այնպես էլ խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծության, խոզաբուծության և թռչնաբուծության համար:

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվում է երկար տարիներ գործող կառուցապատված և ասֆալտապատված տարածքում, որով էլ պայմանավորված է հողաբուսաշերտի բացակայությունը:

9.5.Ջրային ռեսուրսներ

ՀՀ Արմավիրի մարզն առանձնապես հարուստ չէ ջրային ռեսուրսներով: Արմավիր և քաղաքը գտնվում է Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածքում:

Մարզում է գտնվում հանրապետության ամենացածրադիր լիճը՝ Այդր (Ակնա) լիճը, որը զբաղեցնում է 50 հեկտար մակերես, ունի 2 մետր խորություն, ձագարածև ուրվագիծ և ստորերկրյա սնում: Միակ գետը, որ սկսվում է մարզի սահմաններում Մեծամորն է (Սևջուրը), որը սկիզբ է առնում Այդր լճից: Մեծամորի միակ խոշոր վտակը Զասախն է: Թուրքիայի հետ սահմանն անցնում է Արաքս գետով: Ռեսուրսների պակասը հիմնականում լրացվում է ստորգետնյա ջրային ռեսուրսներով:

Գործում են Ստորին Հրազդանի, Էջմիածնի, Մեծամորի և այլ ջրանցքներ:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածաշրջանը գտնվում է Արարատյան արևելյան ջրավազանում: Ստորերկրյա ջրերի սնուցումը իրականացվում է հիմնականում Արագած սարի հարավային լանջերից հոսող գետերի ենթահունային ջրերի հաշվին, ինչպես նաև միջլավային ջրերի հոսքի միջոցով: Ճնշումային հորիզոնը տեղադրված է 150-200մ հասնող հավասար խորություններում, ունի բացասական ճնշում (հոսք): Զաղաքի և շրջանի տարածքում հանդիպում են նաև գրունտային ջրեր, որոնք սնվում են մակերևութային հոսքի, մթնոլորտային տեղումների, ենթահունային ջրերի և արտեզյան հորատանցքերի արտանետման ջրերից: Գրունտային ջրերը առավելագույն մակարդակի հասնում են ապրիլ-մայիս ամիսներին, իսկ նվազագույնի՝ օգոստոս-նոյեմբեր ամիսներին:

Գործունեության և հարակից տարածքներում մակերևութային ջրերը բացակայում են:

9.6 Կենսաբազմազույթուն

Տարածաշրջանի բնական լանդշաֆտը կիսաանապատային և լեռնատափաստանային է: Մարզում անտառածածկ տարածքներ չկան: Տարածքին բնորոշ են չորասեր ու աղասեր բույսերը: Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության Կենսաբազմազանության պահպանության, օգտագործման և վերարտադրության ռազմավարության և գործողությունների պետական ծրագրի» Արմավիրի մարզի տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքում ներառված 24 բուսատեսակ և 86 կենդանատեսակ գտնվում են անհետացման եզրին:

Բուսական աշխարհի մարզի տարածքը գտնվում է Երևանի և Արագածի ֆլորիստիկ շրջաններում, որոնց համար տիպիկ են Հայաստանի ֆլորայի 170-ից ավելի հազվագյուտ և անհետացող և 50-ից ավելի էնդեմիկ տեսակներ: Գերակշռում են կիսաանապատային չորասեր բուսատեսակները, իսկ ցածրադիր, ճահճապատ տարածություններում՝ եղեգևի մացառուտները: Տարածաշրջանում գրանցված են մոտ 130 բուսատեսակ, որոնցից որպես դոմինանտ կարելի է նշել հովվափողազգիներից (*Alismataceae*)՝ հովվափող լանցետային (*Alisma lanceolatum*), սովորական նետախոտը (*Sagittaria sagittifolia* L.), եռատերև նետախոտը (*Sagittaria trifolia* L.), հովանոցազգիներից՝ ակտոնոլեմ խոշորաբաժակը (*Actinolema macrolema*), աննշմարակող անհարթապտուղը (*Aphanopleura trachisperma*), երնջակ Վանատուրի (*Eringium vanaturii*), աստղածաղիկազգիներից՝ վարդատերեփուկ մուշկայինը (*Amberboa moschata*), խոզանափուշ բարակը (*Caucinia tenella*), կանգար տուրնեֆորի (*Gundelia tournefortii*), կաթնուկ Թախտաշյանի (*Lactuca takhtadzhianii*), խաչածաղկավորներից՝ լոջուն թռչնակտուց (*Isatis ornitorhynchus*), ցախակեռասազգիներից՝ կտտենի, թանթրվենի Տիգրանի (*Sambucus tigranii*), մեխակազգիներից՝ փշատերևուկ ծակող (*Acanthophyllum pungens*), ալոխրուկա բուլգեի (*Allochrysa bungei*), մեխակ Լիբանանի (*Dianthus libanotis*), թելուկազգիներից՝ բիեներցիա շուրջաթև (*Bienertia cycloptera*), օշան Թամամշյանի (*Salsola tamamschjanae*), սպանախ քառաեզ (*Spinacia tetrandra*), լոբազգիներից՝ գազ տարօրինակ (*Astragalus paradoxus*), հացհամեմ գլխիկավոր (*Trigonella capitata*), ֆրանկենազգիներից՝ ֆրանկենիա փոշապատ (*Frankenia pulverulenta*), բորակաթուկազգիներից՝ բորակաթուկի շոբերի (*Nitraria schoberi*), հացազգիներից՝ այծակն հաստ (*Aegilops crassa*), ցորեն արարատյան (*Triticum araraicum*), կարմրանազգիներից՝ կարմրան (*Tamarix*), կարմրան ութառեզանի (*Tamarix octandra*), զուգատերևազգիներից՝ տետրադիկլիս բարալիկ (*Tetradiclis tanella*) և այլն:

Արմավիրի մարզում ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում գրանցված է 26 տեսակներ:

Հայաստանի բույսերի կարմիր գրքում գրանցված հազվագյուտ և անհետացող տեսակներից մարզի տարածաշրջանում հանդիպում են աղուտների և կիսաանապատային բուսականության հետևյալ ներկայացուցիչները, մասնակիորեն՝ ինկեդեզ ճահճային (*Acorus calamus* L.), Շտերնբերգիա շնդեղածաղկային (*Sternbergia colchiciflora* Waldst. et Kit), Ակտինոլեմ խոշաբաժակ (*Actinolema macrolema* Boiss), Երնջակ Վանատուրի (*Eryngium wanaturii* Woronow), Վարդատերեփուկ Իլյինի (*Amberboa iljiniana* Grossh) և այլն:

Նկար 4. Շտերնբերգիա շնդեղածաղկային

Նկար 5. Ակտինոլեմ խոշաբաժակ

Կենդանական աշխարհ. կենդանական աշխարհը հարուստ է կաթնասուններով, թռչուններով, կրծողներով, սողուններով, խիտուններով և այլն: Հանդիպում են հարթավայրերին բնորոշ կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչներ: Տարածաշրջանում տարածված են 113 տեսակ ողնաշարավոր կենդանիներ, որոնցից 28 տեսակը կաթնասուն է, 67-ը՝ թռչուն, 15-ը՝ սողուն և 3-ը՝ երկկենցաղ: Տարածաշրջանում դոմինանտ և բնորոշ տեսակներից են Հայաստանում ամենուրեք տարածված *Crocidura* (սպիտակատամիկ), *Vulpes vulpes* L. (աղվես ս), *Cricetus auratus* Nat. (գերմանամուկ), *Microtus arvalis* Pall. (դաշտամուկ), *Perdix perdix* L. (կաքավ), *Grus grus* L. (կռունկ) և այլն: Տարածաշրջանին բնորոշ ողնաշարավոր տարածքված կենդանիներից են՝ գայլը, աքիսը, եղեգնակատուն, ջրասամույրը, աղվեսը, կռչան բաղը, ճահճակուղբը, լճագորտը, մոխրագույն առնետը ժայռային մողեսը, սողուններից՝ սովորական լորտուն և միջատները: Անողնաշարավոր կենդանիներից հանդիպում են ծովախեցգետինը, մրջյունը, մեղուն, ճռիկը, մորեխը, կաղամբաթիթեռը և այլն: Թռչունները ներկայացված են բաց տարածքներին բնորոշ տեսակներով՝ տնային ճնճղուկը, մոխրագույն ագռավը, կաչաղակը և այլն: Գարնան և աշնան սեզոններին այստեղ հանդիպում են բազմաթիվ չվանցող տեսակներ:

Տարածաշրջանի կիսաանապատներում հանդիպում են բազմաթիվ Էնդեմիկ անողնաշար տեսակներ, ներառյալ միջերկրածովային, իրանական, կովկասյան և դրիմյան ծագում ունեցողները: Աղուտային հալոֆիլ համակենցությունների հետ է կապված Էնդեմիկ տեսակի՝ Արարատյան որդանի (*Porphiophora hamelii*) գոյությունը:

Տարածաշրջանին բնորոշ Էնդեմիկ կենդանիներից է՝ հայկական որորը (*Larus armeniacus* But.), Մեղու Դեսպտորիա (*Megachile deseporia* Peres): Տարածաշրջանում հանդիպող ՀՀ Կարմիր Գրքում գրանցված կենդանիների տեսակներից հանդիպում են, մասնակիորեն՝ հարավային պայտաքիթը 30 (*Rhinolophus euryale*), վարդագույն հավալուսն (*Pelecanus onocrotalus*), քաջահավ (*Plagadis falcinellus* Linnaeus), փոքր ձկնկուկ (*Phalacrocorax pygmaeus* Linnaeus), Ուբադի ճպուռ (*Gomphus ubadschii* Schmidt), Սատունիկի սկոտոդրիմադուկա (*Scotodrymadusa satunini*), Հայկական բնդեռնիկ (*Glaphyrus calvaster* Zaitzev), Սև անգղ (*Aegipus monachus*), Տափաստանային մկնաճուռակ (*Circus macrourus*), Տափաստանային մկնաճուռակ (*Glareola nordmanni*), Սատունիկի սկոտոդրիմադուկա (*Scotodrymadusa satunini*) և այլն:

Նկար 6. Արարատյան որդան (*Porphiophora hamelii*)

Դիտարկվող տարածքում և նրա հարակից տարածքներում արդեն իսկ առկա է մարդկային գործունը, առկա է տրանսպորտային երթևեկություն, մեքենաների շարժ և աղմուկ, ինչի պարագայում կենդանատեսակների և բուսատեսակների հանդիպելը գրեթե բացառվում է:

9.7 Պատմության և մշակութային հուշարձաններ

Արմավիրի մարզն ունի զբոսաշրջային մեծ ներուժ՝ իր հարուստ պատմության և մշակույթի հուշարձաններով: Այստեղ հաշվառված է 430 հուշարձան: Եզակի են Նեոլիթյան բնակատեղին (մ.թ.ա VIII-V հազարամյակներ՝ Արատաշեն գյուղ), Մեծամորի հինգհազարամյա հնության (բրոնզեդարյան) մետաղաձուլարանը, Նեոլիթ-Էնեոլիթյան (Թեղուտ), վաղբրոնզեդարյան (Մոխրաբլուր), բրոնզեդարյան (Մեծամոր), ուրարտական (Արագած), հելլենիստական (Փարաքար) ժամանակաշրջանների կառույցներ ու բնակատեղիները: Արաքս գետի նախկին հունի ձախ ափին գտնվել է հայոց նախկին մայրաքաղաքը՝ Արմավիրը: Արաքսի ու Ախուրյանի միախառնման տեղում նշմարվում են Երվանդաշատի փլատակները:

Այստեղ են նաև սբ. Էջմիածին Մայր Տաճարն իր Գանձատնով, Մեծամորի և Չվարթնոցի հնագիտական թանգարանները, Հայաստանի Ազգագրական պետական թանգարանը Սարդարապատում, Հայաստանի ստորերկրյա ջրերի ամենամեծ ելքը՝ Այդր լիճը, Մուսալեռ և Սարդարապատ հուշահամալիրները:

Դրանք են հնագույն բնակատեղիներ, քարեդարյան կացարաններ, միջնադարյան գյուղատեղիներ, պաշտպանական, հոգևոր, տնտեսական կառույցներ, գերեզմանոցներ, կոթողներ և խաչքարեր և այլն: Ժամանակագրական առումով նրանք ընդգրկում են վաղնջական ժամանակներից մինչև մեր ժամանակները:

Համաձայն ՀՀ Կառավարության 2007թ. մարտի 15-ի «Հայաստանի հանրապետության Պետական սեփականություն համարվող և օտարման ոչ ենթակա Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների» N 385-Ն որոշման հավելված 4-ի՝ Արմավիր քաղաքի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցանկում ներառված է 1 հուշարձան):

ԱՐՄԱՎԻՐ (ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ) քաղաք

Աղյուսակ 5

Հուշարձանի համարը	Հուշարձանի ենթահամարը (ենթահամարները)		Հուշարձանախումբը, հուշարձանը	Ժամանակը	Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշանակությունը (հանրապետական, տեղական)	Ծանոթագրություն ²
1	2	3	4	5	6	7	8
1			ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ		քաղաքային գերասայգում	S	1

ՀՀ Կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14-ի N967-Ն որոշման համաձայն Արմավիրի մարզում առկա են հետևյալ բնության հուշարձաններ

Աղյուսակ 6.

1	ջրագրական հուշարձան «Մեծամոր» լիճ,	Տարոնիկ գյուղից մոտ 3կմ հյուսիս-արևմուտք գտնվող
2	կենսաբանական հուշարձան՝ «Ավազասեր (պսամոֆիլ) բուսականություն»,	ք. Վաղարշապատ, Չվարթնոց տաճարի մոտ
3	կենսաբանական հուշարձան՝ «Զրաճահճային բուսականություն»	Մեծամոր լիճ

Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքում բնության, պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններ չեն հայտնաբերվել:

9.8 Հատուկ պահպանվող տարածքներ

Արմավիրի մարզում է գտնվում բնության հատուկ պահպանվող տարածքը՝ Որդան կարմիր արգելավայրը, որը Հայաստանի Հանրապետության 26 արգելավայրերից մեկն է: Գտնվում է ծովի մակարդակից 900-950 մետր բարձրության վրա:

«Որդան Կարմիր» արգելավայրը ստեղծվել է Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Մինիստրների խորհրդի 1987 թվականի փետրվարի 2-ի N61 որոշմամբ՝ Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի աղուտ հողերի վրա՝ Արագածի և Ջրառատ բնակավայրերի վարչական տարածքում: Համաձայն ՀՀ կառավարության 2003թ. հուլիսի՝ «ՈՐԴԱՆ ԿԱՐՄԻՐ» ՊԵՏԱԿԱՆ

ԱՐԳԵԼԱՎԱՅՐԻ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N 830-Ն որոշման՝ զբաղեցնում է 219.85 հա տարածք:

Արգելավայրն ստեղծվել է աղուտներում բնակվող որդան կարմիր էնդեմիկ միջատից և Հայկական լեռնաշխարհում գրեթե 3 հազարամյակ օգտագործվել է որպես կարմիր ներկ: Պահպանության տակ են որդան կարմիրը և նրա հիմնական կերաբույսերը՝ աղադիմացկուն որդանխոտը և հարավային եղեգը:

Աղյուսակ 7.

Արմավիրի մարզ	«Որդան կարմիր» պետական արգելավայր	21985քկմ	1987
			

Նախատեսվող գործունեության ենթակա և հարակից տարածքում բացակայում են հատուկ պահպանվող տարածքները: Գործունեության տարածքը արգելավայրից գտնվում է մոտ 25 կմ հեռավորության վրա:

9.9 Սոցիալ-տնտեսական

ՀՀ Արմավիրի մարզը բնակչության թվով և խտությամբ զիջում է միայն Երևան քաղաքին: ՀՀ Արմավիրի մարզի բնակչությունը կազմում է հանրապետության բնակչության 8.9%-ը, բնակչության խտությունը մեկ քառակուսի կիլոմետրի վրա կազմում է 215 մարդ, իսկ Արմավիրի տարածաշրջանի բնակչության թվի համեմատ

կազմում է 42.2%: Համաձայն ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական կայքի՝ մարզում 2021թ դրությամբ բնակվում է շուրջ 264.0 հազար մարդ: Մարզի քաղաքային բնակչությունը՝ 3 քաղաքներով, կազմում է 82.5 հազար մարդ, գյուղականը՝ 181,5 հազար մարդ: Բնակչության զբաղվածության ապահովումը մարզի համար կարևոր խնդիր է:

Բնակչությունը միատարր է, հիմնականում բնակեցված է հայերով՝ 93%, ազգային փոքրամասնություններից մարզում ապրում են եզդիներ՝ 6,6%, ասորիներ՝ 0,1%, քրդեր՝ 0,1%, ռուսներ՝ 0,2%: Քաղաքային համայնքների թիվը 3 համայնք (Արմավիր, Վաղարշապատ (Էջմիածին) և Մեծամոր), գյուղական համայնքները՝ 93 համայնք, գյուղական բնակավայրերի թիվը՝ 94 բնակավայր: Մարզը հիմնականում գազիֆիկացված է, իսկ համայնքները կարիք ունեն խմելու ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի կառուցման: Հիմնախնդիր է անտառային տարածքների բացակայությունը, աղակալված, դեգրադացված, երոզիացված հողերի առկայությունը, ստորգետնյա ջրերի անխնա շահագործումը:

ՀՀ Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզում գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 9700,7 հա, որից վարելահողերը՝ 40,271,7 հա: Գյուղատնտեսության ոլորտում հիմնականում մշակվում են հացահատիկա-ընդեղենային և բանջարաբոստանային մշակաբույսեր, իսկ բուսաբուծության մեջ՝ պտղաբուծությունը, խաղողագործությունը, բանջարաբուծությունը և բոստանաբուծությունը՝ հացահատիկաընդեղենային և բանջարաբոստանային մշակաբույսեր: Չարգացած է խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծությունը, խոզաբուծությունը և թռչնաբուծությունը:

Արմավիրի մարզն հարուստ չէ օգտակար հանածոներով, առկա է 42 հանքավայր: Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է Էլեկտրաէներգիայի, սննդամթերքի, խմիչքների արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Համաձայն վիճակագրության ծառայության տվյալների՝ 2020թ.-ին Արմավիրի մարզի տնտեսության հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

Աղյուսակ 8.

Արդյունաբերություն	5.8%
Գյուղատնտեսություն	21.7%
Շինարարություն	5.4%
Մանրածախ առևտուր	4.3%
Ծառայություններ	1.4%

Մարզի տարածքով է անցնում «Հարավկովկասյան» երկաթուղու Երևան-Թբիլիսի 70կմ երկարությամբ հատվածը: Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Մարզն ապահովված է բջջային հեռախոսակապով և շարժական ինտերնետ կապով: Գործում են 58 բժշկական կազմակերպություններ: Այստեղ է գտնվում Չվարթնոց միջազգային օդանավակայանը, Արմավիրի ՀԱԵԿ-ը: Համաձայն Արմավիրի մարզի 2017-2025 թվականների հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագրի՝ Հայկական ԱԵԿ-ի աշխատակազմի շուրջ 78%-ը Արմավիրի մարզի բնակիչներ են: Մարզում կան բոլոր հնարավորությունները հոգևոր-մշակութային, Էթնիկ, գյուղական, ագրո և Էկո տուրիզմի զարգացման համար՝ զբոսաշրջությունը դարձնելով մարզի տնտեսության զարգացման հիմնական շարժիչ ուժերից մեկը:

Արմավիր քաղաքը գտնվում է Երասխի ձախ ափին, Արարատյան դաշտում՝ Երևան քաղաքից 44 կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք։ Որպես բնակավայր հիմնադրվել է 1903 թվականին, իսկ Արմավիր քաղաքը Արմավիրի մարզի վարչական կենտրոնն է 1996 թվականից։ 2021թ. տվյալներով քաղաքի բնակչությունը կազմում է 27,7 հազ. մարդ։

Ներկայումս գործում են սեզոնային կամ փոքր հզորություններով և քիչ աշխատատեղերով կոնյակի, պահածոների, կաթի և կաթնամթերքի, հացի, գազապարատուրայի, մոլիբդենի հարստացման, շինանյութերի արտադրության, կահույքի արտադրության գործարաններ, փոքր և միջին բիզնեսով զբաղվող բազմաթիվ արտադրական և սպասարկման ծառայություններ իրականացնող կազմակերպություններ։ Արմավիր քաղաքը որոշակի տնտեսական ուղղվածություն չունի, քաղաքի ազգաբնակչության հիմնական զբաղմունքը դարձել է սպասարկման ոլորտը, մանր ու միջին առևտուրը։ Քաղաքը հանդիսանում է տարածաշրջանի համար առողջապահական կենտրոն։ Քաղաքի զարգացմանը խոչընդոտող հիմնական խնդիրներն են՝ գործազրկությունը, աշխատատեղերի, խմելու ջրի ցածր որակը, ոռոգման ջրի բացակայությունը, կեղտաջրերի հեռացման, բազմաբնակարան շենքերի պահպանության խնդիրը, ներքաղաքային ճանապարհների վատ վիճակը,։

Հանաձայն Արմավիրի համայնքապետարանի կայք էջի՝ քաղաքում առկա է 10 միջնակարգ դպրոց, 12 մուլտի-մանկապարտեզ, 1 համալսարան, 3 քոլեջ, 1 մարզադաշտ, 3 մարզադպրոց, 2 արվեստի դպրոց, 1 երաժշտական դպրոց, 1 գեղարվեստի դպրոց, շախմատի դպրոց, 5 գրադարան, տպարան, մշակույթի տուն, ռազմա-մարզական վարժարան, գիշերօթիկ դպրոց, 2 հեռուստաընկերություն, կենդանաբուսաբանական այգի, մշակույթի տներ, քաղաքային զբոսայգի, 5 գրադարան։

Այժմ Արմավիրի տարածքը շրջապատված է բազում հնավայրերով, որոնք համարվում են հայկական քաղաքակրթության հիմնական կենտրոնները մասնավորապես մոտակա Մեծամորը, Արմավիրը, Արգիշտիի խիսիլին և այլն։

10.Շրջակա միջավայրի վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված միջոցառումների ծրագիրը (բնապահպանական կառավարման պլան)

Գործունեության իրականացման ենթակա տարածքը գտնվում է Արմավիրի մարզի Արմավիր համայնքի(քաղաք) վարչական տարածքում։ Նախատեսվող գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները կառաջանան հիմնականում շինարարության փուլում՝ հողային աշխատանքների, մեքենաների և շինտեխնիկայի շահագործումից առաջացող ծխագազերի արտանետումների, աղմուկի մակարդակի ավելացման և մեքենաների տեղաշարժի ժամանակ, որոնք կլինեն կարճաժամկետ, մասնակիորեն շահագործման փուլում՝ կաթսայատան աշխատանքի արդյունքում ծխագազերի արտանետումների տեսքով։

Գործունեության իրականացումը լանդշաֆտի ծանրաբեռնվածություն չի առաջացնի, քանի որ գործունեության ենթակա տարածքը նախկինում կառուցապատված է եղել։

Այն ունենալու է սոցիալական դրական ազդեցություն (աշխատատեղ և բնակչության եկամուտների ավելացում, համայնքի սպասարկման ոլորտի բարելավում)։

Հայտով նախատեսվում է շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների մեղմանն ուղղված նախատեսվող միջոցառումներ՝ բնապահպանական կառավարման պլան, որոնց ճիշտ կիրառման արդյունքում

գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա կլինեն նվազագույնը:

Շրջակա միջավայրի պահպանման և վերջինիս բաղադրիչների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական մի շարք միջոցառումներ, որոնք կապված են լինելու օդային ավազան արտանետումների, հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտման, ինչպես նաև տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների աշխատելու ընթացքում հողային և ջրային ռեսուրսների մեջ յուղերի հնարավոր ներթափանցման, աղմուկի մակարդակի բարձրացման, թափոնների կառավարման հետ:

10.1 Օդային ավազան. գործունեության իրականացման շինարարության փուլում լինելու են օդային ավազան արտանետումներ՝ տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի ընթացքում ծխագազերի և հողային աշխատանքների(փորման, բեռնման, հարթեցման) ընթացքում, ճանապարհների օգտագործման ժամանակ առաջացող փոշու տեսքով:

Շինարարության փուլում օդային ավազանի հնարավոր աղտոտվածությունը լինելու է կարճաժամկետ և թույլատրելի նորմայի սահմաններում: Շինարարության ընթացքում, հատկապես չոր և շոգ եղանակներին, կատարվելու են շինհրապարակի և ճանապարհի փոշենստեցման աշխատանքներ՝ ջրցան մեքենայով:

Շինարարության փուլում հարակից բնակելի և հասարակական շենքերից բողոքների դեպքում Կապալառուի կողմից կիրականացվի օդի աղտոտվածության գործիքային չափումներ, որոնք կհամեմատվեն Արմավիր քաղաքի նորմերի և ելակետային տվյալների հետ:

Օդային ավազան արտանետումների քանակը մեղմելու, մթնոլորտային օդի որակի վրա հնարավոր ազդեցությունը կրճատելու նպատակով նախատեսվելու է.

- շինարարական աշխատանքների և ճանապարհների շահագործման ընթացքում անհրաժեշտության դեպքում կատարվելու է գրունտի խոնավեցում և ճանապարհների ջրցան,

- մեքենաները շին. հրապարակ մտնելու և դուրս գալու են մաքուր վիճակում,
- օգտագործվող տեխնիկան, սարքավորումները և տրանսպորտային միջոցներն օգտագործվելու են միայն սարքին վիճակում,

- բացառվելու են անսարք վիճակում գտնվող և արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը: Այդ նպատակով իրականացվելու են պարբերաբար ստուգումներ,

- գործունեության վայր շինանյութերի և սորուն նյութերի տեղափոխումը կատարվելու է փակ ծածկ ունեցող մեքենաներով, կամ նյութերը տեղափոխող մեքենաները փակվելու են անջրթափանց թաղանթով,

- շինհրապարակում սորուն նյութերը պահվելու են ժամանակավոր ծածկի տակ, ծածկվելու են անջրթափանց պոլիէթիլենային թաղանթով,

- շինհրապարակը կազմակերպվելու է ցանկապատով,

- բացառվելու է տարածքում թափոնների բաց այրումը:

Շահագործման փուլում օդային ավազան արտանետումներ լինելու են շենքի կաթսայատան աշխատանքի ընթացքում՝ գազի այրման արդյունքում՝ թույլատրելի նորմերի սահմաններում:

10.2 Հողային ռեսուրսներ. գործունեության տարածքը նախկինում կառուցապատված է՝ հարթ է:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման համար նախատեսվում է 925,մ³

ծավալի հողային աշխատանքներ: Հողային զանգվածն առաջանալու է շենքի հիմքերի փորման, ժամանակավոր կառույցների տեղադրման, ջրամատակարարման և ջրահեռացման, հրդեհաշիջման, գազմատակարարման, էներգամատակարարման համակարգերի կառուցման համար նախատեսվող աշխատանքներից: Հողային աշխատանքներից հանված հողը՝ հողային գրունտ, շինարարության ընթացքում օգտագործվելու է տարածքի հարթեցման և լիցք անելու համար: Իսկ գրունտները, որոնք կպարունակեն խոշոր քարաբեկորներ, շինադրի հետ կտեղափոխվեն համայնքապետարանի կողմից հատկացված վայր:

Գործունեության վայրում բացակայում է բուսահողը, որի պատճառով բուսահողի պահպանման միջոցառումներ չեն նախատեսվում: Գործունեության իրականացման հետևանքով հողային ռեսուրսների պահպանությանն ուղղված նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքների ընթացքում հողային գրունտն օգտագործվելու է տարածքի հարթեցման և բարեկարգման նպատակով,

- հողային աշխատանքների արդյունքում հանված հողային գրունտը մինչև օգտագործելը պահվելու է շինհրապարակում՝ ծածկված անջրթափանց պոլիէթիլենային թաղանթով,

- շինհրապարակը ապահովված է լինելու արտահոսքը կանխող/մաքրող սարքավորումներով՝ հողի հնարավոր աղտոտումը կանխելու համար,

- շինարարական նյութերը տեղադրվելու են հատուկ տակդիրների կամ բետոնապատ մակերեսների վրա,

- նվազագույնի է հասցվելու շինհրապարակում պահվող նյութերի և թափոնների քանակը,

- շինարարության փուլում օգտագործվող տրանսպորտային միջոցների լիցքավորումը և տեխնիկական սպասարկումը կատարվելու է տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կազմակերպություններում,

- մեքենաների անիվների լվացումը կատարվելու է անիվների լվացման հարթակում: Բոլոր մեքենաների անիվների և թափքերի մաքրումը կատարվելու է մինչ շինհրապարակից վերջիններիս դուրս գալը:

10.3 Ջրային ռեսուրսներ. նախատեսվող գործունեության տարածքն աղքատ է գրունտային ջրերից: Համաձայն երկրաբանական ուսումնասիրությունների՝ տեղամասում փորված հորատանցքներով մինչև 5,4 մետր խորությամբ ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել: Կառուցապատվող տարածքում չկան մակերևութային ջրային ավազաններ կամ առուներ: Ամենամոտ ջրային ռեսուրսը Այդր լիճն է, որը գտնվում է մոտ 10 կմ հեռավորության վրա: Ուստի մակերևութային և գրունտային ջրերի վրա ուղղակի ազդեցություն չի կանխատեսվում: Շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցանկապատված շինհրապարակի ներսում, ինչը կբացառի և/կամ կնվազեցնի հնարավոր արտահոսքերը և արտանետումները ջրային ռեսուրսներ:

Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- փոշենստեցման համար ջրցանը կատարվելու է ըստ անհրաժեշտության, հնարավորինս չառաջացնելով մակերևութային հոսքեր,

- տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացման հոսքաջրերը ներքին

բակային ցանցով ուղղվելու են շինհրապարակում տեղադրված բիոզուգարան,

- անձրևաջրերը և շինարարական հոսքաջրերը հեռացվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող 1*1.5մ չափերի պարզարան,

- պարզարանում մեխանիկական Նստեցման հետևանքով առաջացած տիղմը՝ որպես շինադր, ժամանակ առ ժամանակ տեղափոխվելու է աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- ջրցանման համար օգտագործվելու է միայն տեխնիկական որակի ջուր և պարզարանում կուտակված ջուրը,

- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարվելու է համապատասխան մասնագիտացված կետերում,

- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում:

Կեղտաջրերի հեռացման համար նախատեսվելու է.

- շինարարության փուլում աշխատողներն օգտվելու են տարածքում առկա բիոզուգարանից,

- բիոզուգարանի մաքրումը կատարվելու է համապատասխան լիցենզիա ունեցող մասնագիտացված կառույցների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Շահագործման փուլում շենքի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերը միացվելու են քաղաքային ջրատարին և կոյուղատարին:

10.4 Կենսաբազմազանություն. Գործունեության ենթակա տարածքը գտնվում է խիտ կառուցապատման գոտում:

Բուսական աշխարհ: Տարածքն արդեն ենթարկված է անտրոպոգեն ազդեցությունների, տարածքը կառուցապատված է, բուսականությունը բացակայում է:

Կենդանական աշխարհ. գործունեության ենթակա տարածքն արդեն ենթարկվել է մարդկային գործունեության ազդեցությանը:

Գործունեության ենթակա և հարակից տարածքներն արդեն կառուցապատված են, ուստի մարդկային գործոնի, երթևեկության՝ մեքենաների շարժի, աղմուկի պայմաններում հնարավոր չի կենդանատեսակների, բնադրավայրերի, միգրացիոն ուղիների, ինչպես նաև ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակներ և կենդանատեսակներ առկայությունը տարածքում:

Հաշվի առնելով, որ նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է քաղաքի բնակեցված և կառուցապատված թաղամասում, կենսաբազմազանությանը վտանգ չի սպառնում և բնապահպանական միջոցառումներ չեն նախատեսվում:

10.5 Թափոններ.

Գործունեության իրականացման հետևանքով շինարարության փուլում առաջանալու են կոշտ թափոններ.

- շինարարական նյութերի մնացորդներ շինարարական աղբի տեսքով (վտանգավորության դաս IV դաս, ծածկագիր՝ 91200601 01 00 4) ՝ 9713,5մ³

ծավալով,

- կենցաղային թափոններ՝ աղբ (ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4) կառուցապատման փուլում՝ 10800կգ, շահագործման փուլում՝ 9000կգ/տարի:

Այս կարգի թափոնները համաձայն՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ. դեկտեմբերի 25-ի N430-Ն հրամանի՝ ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի՝ պատկանում են վտանգավորության 4 դասին:

Շինարարության փուլում շինարարական աղբը կուտակվելու է համապատասխան անջրթափանց պոլիէթիլենային պարկերի մեջ և տեղափոխվելու է Արմավիրի համայնքապետարանի հետ համաձայնեցված՝ 5 կմ հեռավորության վրա գտնվող աղբավայր:

Շինարարության փուլում կենցաղային աղբը կուտակվելու է 2 հատ $1.5 \times 1.0 \text{ մ}^3$ մետաղական կամ պլաստմասե աղբահավաք տարողությունների մեջ:

Շինարարական և կենցաղային աղբը պարբերաբար հեռացվելու են մասնագիտական ծառայությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Կենցաղային աղբի հաշվարկները

Կենցաղային աղբի ծավալը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով.

$$M=n*m$$

m – 1 հերթափոխում կենցաղային աղբի ծավալն է մեկ մարդու հաշվով՝ 120կգ/տ

n – աշխատողների թիվն է

$$M=45*120= 5400\text{կգ/տ կամ } 20.4\text{կգ/օր/ըստ աշխատանքային օրերի՝ } 264 \text{ օր/}$$

Շինարարությունը տևելու է 2 տարի, հետևաբար

$$M=5400*2= 10800\text{կգ}$$

Շահագործման փուլում կենցաղային աղբի առավելագույն ծավալը հաշվարկվել է հաշվի առնելով առևտրի և սպասարկման սրահի առավելագույն ծանրաբեռնվածությունը՝ 25 մարդ: Շահագործման փուլում կենցաղային աղբի ծավալը կկազմի.

$$M=25*360= 9000\text{կգ/տարի կամ } 24,7\text{կգ/օր:}$$

Շինհրապարակում շինարարական նյութերի մնացորդները(մետաղական մասեր) և վտանգավոր նյութերը հավաքվելու են հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո հեռացվելու են Կապալառուի կողմից:

Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները հողային և ջրային ռեսուրսների վրա մեղմվելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքների ժամանակ գործունեության տարածքը և շրջակա միջավայրը զերծ է պահվելու թափոնների կուտակումներից, շին հրապարակի տարածքում հստակեցվելու է շին աղբի նախնական կուտակման վայրը, չգերազանցելով նախատեսված բարձրության նորմերը,

- շինարարական թափոնները՝ շինաղբ, բետոնյա մնացորդներ, պարկեր և այլն, կհավաքվեն անջրթափանց պոլիէթիլենային պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր,

- շինարարի տեղափոխումը կատարվելու է փակ ծածկով ապահովված բեռնատարներով, կենցաղային աղբի և շինաղբի հեռացումը կատարվելու է կանոնավոր՝ ըստ անհրաժեշտության,

- շինարարության և շահագործման փուլերում կենցաղային աղբը հավաքվելու է տարածքում տեղադրված աղբարկղերի մեջ և հատուկ աղբահավաք ծառայությունների կողմից մեքենաներով տեղափոխվելու է նախատեսված աղբավայր՝ կենցաղային աղբի տեղափոխման պայմանագրի կնքումից հետո,

- բացառվելու է աղբի կուտակումը շիրապարակից դուրս՝ այլ բնակելի և հասարակական տարածքներում,

- շինարարական նյութերի մնացորդները (մետաղական մասեր) և վտանգավոր նյութերը և թափոնները հավաքվելու են հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո հեռացվելու են Կապալառուի կողմից:

Շահագործման փուլում կենցաղային աղբի կուտակման համար նախատեսվում է տեղադրել 4 հատ 1,5x1,0մ³ տարողության պլաստմասե աղբամաններ:

Շահագործման փուլում հնարավոր են տրանսֆորմատորային յուղերի արտահոսք՝ հնարավոր վթարների դեպքում, որի վերականգնման աշխատանքները կատարվելու է «ՀԷՑ»ՓԲԸ-ի կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

- տրանսֆորմատորի տեղադրման վայրի հատակը բետոնապատ է՝ հնարավոր յուղային հոսքը հողային, ջրային ռեսուրսներ կանխելու համար,

- անհրաժեշտության դեպքում ենթակայանի վերանորոգումը կատարվելու է «ՀԷՑ»ՓԲԸ-ի մասնագետների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- հալոգեններ, դեֆիլիներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:

- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորները, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը,

- աղտոտված լաթերը հանձնվելու են թափոնների ջերմային վնասագերծում կատարող կազմակերպություններին կամ 1/10 հարաբերությամբ խառնվում են կենցաղային աղբին և տեղափոխվում են աղբավայր:

10.6 Աղմուկ և թրթռում. շինարարության ընթացքում աղմուկը և թրթռումները կապված են լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ: ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է N2-III-11.3՝ «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱԴԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱՃՔՆԵՐՈՒՄ» սանիտարական նորմերով: Համապատասխան բնապահպանական միջոցառումների կիրառման դեպքում շինարարական աղմուկի և թրթռումների մակարդակը շինհրապարակին հարակից տարածքում չի գերազանցի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերը:

Աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպվելու է ցերեկային ժամերին,

- տրանսպորտային միջոցները և սարքերն օգտագործվելու են սարքին վիճակում,

- պարբերաբար ստուգվելու և կարգաբերվելու են տրանսպորտային միջոցների շարժիչները,

- բացառվելու են շինարարության ընթացքում օգտագործվող մեքենաների կայանումը բնակելի տների, այլ հասարակական շենքերի հարևանությամբ,

- օգտագործվող շին տեխնիկան և մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով,

- պահպանվելու են աղմուկի, վիբրացիայի թույլատրելի նորմերը:

Շահագործման փուլ.

- շենքն ապահովված է լինելու օդամուղների և ջեռուցիչ սարքերի վիբրացիայի և աղմուկի դեմ պաշտպանիչ միջոցներով,

- օգտագործվող օդափոխիչ և սառեցման համակարգերը պարբերաբար ենթարկվելու են ստուգման՝ շենքում աղմուկի մակարդակը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերին համապատասխանեցնելու նպատակով:

10.7 Արտակարգ իրավիճակներ. շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված հրդեհների, քամիների, սողանքների, հեղուկ նյութերի արտահոսքի, աշխատողների վնասվածքների և շահագործվող տեխնիկայի վթարների հետ:

Կառույցների հիմքերի փոստրակները բացելուց և նախագծային սիշերին հասնելուց հետո՝ պարտադիր է ինժեներ-երկրաբանի կողմից հիմնափոսի զննումը և համապատասխան մասնագետի (երկրաբան) եզրակացությունը:

Շինարարության փուլում հակահրդեհային պաշտպանության նպատակով նախատեսվում է հակահրդեհային 5 տ տարողության ջրի բաք: Տեղադրվելու են տեղեկատվական ցուցանակներ, որը ներառելու է տեղեկատվություն շենքի նախագծողի, Կապալառուի և այլ պատասխանատու անձանց (հեռախոսահամար), շինթույլտվության, շինարարության սկզբի և ավարտի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Օդափոխվող և օդամշակման սարքերի տեղադրումն իրականացվելու է ըստ վերջիններիս նշանակության, միկրոկլիմայի պարամետրերի, ըստ շահագործման ռեժիմի, հրդեհային բաժանմունքների և պայթյունահրդեհային վտանգավորության կատեգորիաների:

Շինարարության փուլում գործունեության իրականացման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսված միջոցառումներն են.

- շինհրապարակն ապահովված է լինելու հակահրդեհային միջոցառումների վահանակներով՝ կրակմարիչներով հիդրատներով, տեսահսկման և ազդանշանային համակարգերով,

- շինհրապարակը ժամանակ առ ժամանակ մաքրվելու է հրդեհավտանգ և պայթյունավտանգ թափոններից,

- տեղադրվելու են համապատասխան տարողության ջրի բաք՝ հրդեհաշիջման նպատակով,

- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցվելու են,

- տեղադրվելու են ձայնային ազդանշաններ՝ վթարների կանխարգելման համար,

- հեղուկ և վտանգավոր նյութերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար:

Ձեռնարկողին 08.09.21թ.-ին տրված ճարտարապետա-հատակագծային առաջադրանքով նշված չէ նկուղային հարկի վերաբերյալ պահանջը, որի պատճառով հատակագծային լուծումներում նկուղային հարկ չի նախատեսվել:

Շահագործման փուլ.

Շահագործման հանձնելուց առաջ առտրի կենտրոնը պետք է ներկայացվի «Տեխնիկական կանոնակարգման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի պահանջներին համապատասխան՝ Էներգաարդյունավետության պահանջներին համապատասխանության գնահատման:

Շենքի ջեռուցման, օդափոխման, օդի լավորակման համակարգերի, ինչպես նաև շենքերը պատող կոնստրուկցիաների Էներգետիկ փորձաքննությունը (աուդիտ) իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2006 թվականի օգոստոսի 31-ի N 1399-Ն որոշմամբ հաստատված պահանջներին համապատասխան:

Շենքն ապահովված է լինելու.

- դիտարկման և վերահսկման Էլեկտրոնային համակարգով համաձայն՝ ՀՀ կառավարության 12. 04.2018թ N 426-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջների,

- Էլեկտրամատակարարման ավտոմատ անջատիչներով, վթարային ելքի ցուցանիշներով, հակածխային օդափոխության արտածման համակարգերով,

- արտաքին լուսավորության, օդափոխության, սառմամատակարարման համակարգերով, տեսախցիկներով,

- ավտոմատ հակահրդեհային ազդանշանային համակարգերով՝ հակահրդեհային հիդրատներով(2հատ), կրակմարիչներով(23 հատ): Շենքի յուրաքանչյուր սենյակում (2-ից ոչ պակաս) տեղադրվելու են հակահրդեհային ազդանշանային, ձայնալուսային սարքեր,

- հրդեհի ազդանշանի դեպքում՝ տարածքների օդափոխության համակարգերի անջատում:

Շենքի Էներգախնայողության և Էներգաարդյունավետության նպատակով նախատեսվում է.

- շենքի արտաքին պատերի ջերմամեկուսիչ նյութերով պատում՝ 40մմ հաստության պենոպլեքսով,
- նորմավորված հրակայուն, ջրամեկուսիչ, գոլորշակայուն նյութերի, հերմետիկ փակվող պատուհանների դռների օգտագործում:

10.8 Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն. շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված հրդեհների, հեղուկ նյութերի արտահոսքի, աշխատողների վնասվածքների և շահագործվող տեխնիկայի վթարների հետ:

Շինարարության ընթացքում տեղադրվելու են տեղեկատվական ցուցանակներ, որը ներառելու է տեղեկատվություն շենքի նախագծողի, Կապալառուի և այլ պատասխանատու անձանց (հեռախոսահամար), շինթույլտվության, շինարարության սկզբի և ավարտի վերաբերյալ :

Շինաշխատանքները կատարվելու են պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆԵԿ-3-480* նորմերի:

Շինարարության փուլում աշխատողների աշխատանքի կազմակերպման և աշխատանքի անվտանգությունն ապահովվելու համար նախատեսվում է.

- պահպանվելու է ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային

անվտանգության նորմերը,

- պահպանվելու է ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2.8-0 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները,

- մինչև աշխատանքների սկիզբը բոլոր աշխատողները, այդ թվում նաև վարորդներն անցնելու են հրահանգավորում՝ ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների,

- ստուգվելու և ատեստավորվելու են առասանիչ բանվորների գիտելիքները, տեղադրվելու են համապատասխան ցուցանակներ,

- շինհրապարակի որակի, անվտանգության կանոնների պահպանումն իրականացվելու է 2020թ. հուլիսի 2-ի ՀՀ կառավարության նիստի N87 արձանագրության պահանջներին համապատասխան, աշխատողներն ունենալու են համապատասխան բանվորական արտահագուստ,

- աշխատողներն ապահովված են լինելու 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով, անհատական պաշտպանական միջոցներով (արտահագուստ, դիմակ և այլն), էլեկտրական սարքավորումների հետ աշխատողները՝ դիէլեկտրիկ գորգով և ձեռնոցներով,

- աշխատողների համար նախատեսվելու է սանիտարական և հանգստի պայմաններ (ժամանակավոր՝ տնակ, հանդերձարան և այլն), որն ապահովված է լինելու անհրաժեշտ կահավորանքով (լվացարան, աթոռ, սեղան, ջեռուցիչ և այլն),

- շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրվելու են աշխատանքային պայմանների, հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ՝ տեղեկատվական և հակահրդեհային վահանակներ, ճանապարհային երթևեկության, ինչպես նաև կողմնակի մարդկանց մուտքն արգելող նշաններ,

- վերահսկվելու է աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, բացառվելու է գործնետության վայրում խոտանված բեռնից սարքերի կուտակումները,

- վերահսկվելու է մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառվելու են մեքենաների կուտակումները,

- նվազագույնի են հասցվելու ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,

- ավտոմեքենաները շինհրապարակից դուրս են գալու միայն մաքուր վիճակում՝ շրջակա տարածքը չաղտոտելու նպատակով,

- բացառվելու է ավտոամբարձիչի սլաքի աշխատանքը՝ սահմանազատված սահմանից դուրս,

- բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքների ժամանակ օգտագործվող բեռնամբարձիչ մեքենաները, բեռնաբեռնիչ սարքերը պետք է համապատասխանեն պետական ստանդարտների կամ տեխնիկական պայմանների պահանջներին,

- տեղադրվելու են լրացուցիչ լուսավորման սարքեր՝ շինհրապարակի լուսավորության համար:

Ճահագործման փուլ.

Շահագործման փուլում շենքն ապահովված է լինելու հաշմանդամ և բնակչության սակավաշարժ խմբերի տեղաշարժվելու համար անհրաժեշտ պայմաններով՝ ՀՀՇՆ 1/- 11.07.01-2006 շինարարական նորմերին համապատասխան: Մասնավորապես.

- հաշմանդամների պահանջմունքին հարմարեցվող ունիվերսալ, շարժական տարրերով,
- վերգետնյա անցումներն ապահովված է լինելու թեքահարթակներով,
- մուտքը տարածք կահավորված է լինելու տարածքի վերաբերյալ հաշմանդամների համար մատչելի տեղեկատվության տարրերով:

10.9 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ. գործունեության և մոտակա տարածքներում բացակայում են պատմամշակութային արժեք ունեցող պատմամշակութային և բնության հուշարձանները: Ուստի հնարավոր ազդեցությունների մեղմման միջոցառումներ չի նախատեսվում:

Միաժամանակ շինարարական աշխատանքների ընթացքում որևէ հնագիտական շերտի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցվելու են և տեղեկացվելու են համապատասխան պետական մարմին (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը)՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար: Շինարարական աշխատանքները հնարավոր կլինի շարունակել միայն համապատասխան թույլտվության տրամադրման դեպքում:

10.10 Սոցիալական. շինարարության և շահագործման ընթացքում բացվելու են նոր աշխատատեղեր: Շինարարության փուլում աշխատելու է 45 մարդ, որից 5 մարդ ճարտարապետա-տեխնիկական անձնակազմ՝ հերթափոխային գրաֆիկով: Ամենաձանրաբեռնված հերթափոխով աշխատող մարդկանց թիվը կազմվելու է 27 մարդ: Աշխատելու են 6 օր՝ 8 ժամյա աշխատանքային գրաֆիկով:

Շահագործման ընթացքում շենքի հնարավոր առավելագույն աշխատողների քանակը կազմվելու է 25 մարդ:

Շինարարության ընթացքում առաջանալու են բնակիչների տեղաշարժի ժամանակավոր անհարմարություններ, որոնք հնարավոր է կանխարգելել կառավարման պլանով նախատեսված միջոցառումների կատարման միջոցով: Շինարարության ընթացքում այլ անձանց իրավունքների սահմանափակում կամ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգի խախտում չի նախատեսվում:

Առևտրի կենտրոնի կառուցման ընթացքում բացվելու են նոր աշխատատեղեր:

- նոր աշխատատեղերը նպաստելու են համայնքի ու շրջակա բնակավայրերի բնակչության եկամուտների ավելացմանը,

- բնակչության զբաղվածության աճին:

Շինարարության փուլում հնարավոր սոցիալական խնդիրներից խուսափելու համար նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները կատարվելու են սահմանված ժամերին՝ ցերեկը,

- բացառվելու են շինհրապարակից դուրս աղբի և մեքենաների կուտակումները,

- գործելու է բողոքների արձագանքման ընթացակարգը:

Շահագործման փուլում առևտրի և սպասարկման շենքի կառուցումը կնպաստի.

- նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը,

- քաղաքի սպասարկման ոլորտի բարելավմանը:

10.11 Բարեկարգում և կանաչապատում.

Լանդշաֆտ. նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքներում (ազդեցության գոտում) լանդշաֆտի վրա վնասակար ազդեցություններ չեն ակնկալվում, քանի որ գործունեությունն իրականացվելու է կառուցապատված տարածքում:

Շինարարության փուլում նախատեսված շինարարական աշխատանքների ազդեցությունը բնական լանդշաֆտի վրա կլինի նվազագույն՝ կրելով սահմանափակ և կարճատև բնույթ: Դրանք հնարավոր կլինի նվազեցնել շինարարության փուլում բնապահպանական կառավարման պլանով նախատեսված միջոցառումների արդյունքում:

Բարեկարգում. շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում.

- շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժվելու են և հեռացվելու են տարածքից,

- շինարարական հրապարակը մաքրվելու է թափոններից,

- կատարվելու են գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման և կանաչապատման աշխատանքներ:

Կանաչապտում. գործունեության ենթակա ազատ տարածքի վրա նախատեսվում է կատարել որոշակի կանաչապատման աշխատանքներ՝ խոտածածկի և ծաղիկների տեսքով:

Կանաչապատ տարածքի համար ոռոգումը կատարվելու է գործունեության տարածքից 30մ հեռավորության վրա գտնվող համայնքային նշանակության գոյություն ունեցող ոռոգման ցանցից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Կանաչապատ տարածքի ոռոգումը կատարվելու է Փ89 վերգետնյա պլաստիկ խողովակներով ցնցուղային եղանակով:

Ոռոգման նպատակով ջրապահանջը որոշվում է հետևյալ բանաձևով.

$$W = (M \times 20) \times m$$

Որտեղ, M – կանաչապատման ենթակա տարածքն է ըստ կանաչապատման տեսակային կազմի,

m – ոռոգման հաճախականությունը կախված սեզոնից և կլիմայական առանձնահատկությունից,

հետևաբար,

$$W = 12 \times 20 \times 7 = 1680 \text{մ}^3 / \text{տարի ջուր (տարվա կտրվածքով):}$$

Կանաչապատման նպատակով նախատեսվող բուսահողը բերվելու է ՀՀ-ում գործող օրենսդրության հիման վրա՝ համապատասխան թույլտվություններ և համաձայնություններ ստանալուց հետո:

11. Մոնիթորինգ

Մոնիթորինգը՝ ԲԿՊ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարման, դրանց արդյունավետությունը ստուգելու նպատակով Պատվիրատուի և հսկողություն իրականացնող այլ մարմինների կողմից նախատեսվող կանոնավոր հսկողություն է:

Այդ նպատակով նախատեսվում է.

- համապատասխան մասնագետների կողմից ստուգայցերի կատարում,
- իրականացվելու է բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության տեխնիկական վերահսկողություն՝ ամենօրյա ռեժիմով,
- բոլոր աշխատողներն իրազեկվելու են աշխատանքի անվտանգության և արտակարգ իրավիճակների ընթացակարգի մասին,
- տեխնիկական վերահսկողություն իրականացնող կազմակերպությունը կամ անձը պարտավոր է ժամանակին Պատվիրատուին և/կամ նախագծային կազմակերպությանը տեղեկացնել՝ նկատած անհամապատասխանությունները,
- խստիվ պահպանվելու են շինարարության կանոնները և անձնական պաշտպանության նորմերը,
- ապահովվելու է հակահրդեհային պահանջները՝ ՀՀՇՆ 21-01-2014 «Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգության» նորմերին համապատասխան,
- թափոնների տեղափոխումը կազմակերպվելու է համապատասխան պայմանագրերի հիման վրա,
- կապալառուի կողմից ապահովվելու է նախագծով նախատեսված բոլոր աշխատանքների պատշաճ իրականացումը,
- կատարվելու է ամբարձիչի ժամանակի և բեռնունակության օգտագործման պարբերաբար և դիտողական ստուգում,
- իրականացվելու են շին տեխնիկայի և մեքենաների համապատասխան տեխնիկական վիճակի պարբերաբար ստուգումներ՝ անսարք վիճակում գտնվող և արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը բացառվելու նպատակով,
- հարակից շենքերի բնակչության հնարավոր բողոքների դեպքում կիրականացվեն աղմուկի և թրթռումների մակարդակների գործիքային չափագրումներ,
- շինարարական տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը կատարվելու է շինհրապարակից դուրս՝ մասնագիտացված լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում,
- նշանակվելու է արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում,
- պահպանվելու է շինարարության իրականացման ժամանակացույցը,
- ապահովվելու է բարեկարգման և կանաչապատման աշխատանքների իրականացումը:
Բնապահպանական միջոցառումների և մոնիթորինգի համար նախատեսված ծախսերը կազմում է տարեկան մոտ 100,0 հազար դրամ, ներառված են շինարարության նախահաշվի մեջ և կիրականացվեն շինարարական կազմակերպության կողմից:
- Նախատեսվող գործունեության իրականացման համար ներդրումային գումարը կազմելու է 1.0 մլն. ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կներդրվի բողոքների արձագանքման մեխանիզմ (ԲԱՄ), որը հիմնականում ուղղված կլինի շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հասարակության կողմից իրականացվող գործունեության վերաբերյալ դժգոհությունների ստացմանը, գնահատմանն ու լուծմանը:

Շինարարական բոլոր տեղամասերում ապահովվելու է կոնտակտային տվյալները,

պատասխանատու անձանց և անվտանգության պատասխանատուի անուն(ները),
հեռախոսահամարները պարունակող պաստառների առկայությունը:

12. Բնապահպանական միջոցառումների (բնապահպանական կառավարման) պլան

1	Օդային ավազան	Օդային ավազան արտանետումների հնարավոր ազդեցությունը կրճատելու և մեղմելու նպատակով նախատեսվում է. - շինարարական աշխատանքների և ճանապարհների շահագործման ընթացքում անհրաժեշտության դեպքում կատարվելու է գրունտի խոնավեցում և ճանապարհների ջրցան, - մեքենաները շին. հրապարակ մտնելու և դուրս գալու են մաքուր վիճակում, - օգտագործվող տեխնիկան, սարքավորումները և տրանսպորտային միջոցներն օգտագործվելու են միայն սարքին վիճակում, - բացառվելու են անսարք վիճակում գտնվող և արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը: Այդ նպատակով իրականացվելու են պարբերաբար ստուգումներ, - գործունեության վայր շինանյութերի և սորուն նյութերի տեղափոխումը կատարվելու է փակ ծածկ ունեցող մեքենաներով, կամ նյութերը տեղափոխող մեքենաները փակվելու են անջրթափանց թաղանթով, - շինհրապարակում սորուն նյութերը պահվելու են ժամանակավոր ծածկի տակ, ծածկվելու են անջրթափանց պոլիէթելենային թաղանթով, - շինհրապարակը կազմակերպվելու է	Կապալառու	Ձեռնարկող
---	---------------	---	-----------	-----------

		ցանկապատով և անթափանց թաղանթով, - բացառվելու է տարածքում թափոնների բաց այրումը:		
2	Հողային ռեսուրսներ	Հողային ռեսուրսների մեջ վտանգավոր այլությունների և թափոնների ներթափանցումը կանխելու նպատակով նախատեսվում է. - շինարարական աշխատանքների ընթացքում հողային գրունտն օգտագործվելու է տարածքի հարթեցման և բարեկարգման նպատակով, - հողային աշխատանքների արդյունքում հանված հողային գրունտը մինչև օգտագործելը պահվելու է շինհրապարակում՝ ծածկված անջրթափանց պոլիէթիլենային թաղանթով, - շինհրապարակն ապահովված է լինելու արտահոսքը կանխող/մաքրող սարքավորումներով՝ հողի հնարավոր աղտոտումը կանխելու համար, - շինարարական նյութերը տեղադրվելու են հատուկ տակդիրների կամ բետոնապատ մակերեսների վրա, - նվազագույնի է հասցվելու շինհրապարակում պահվող նյութերի և թափոնների քանակը, - շինարարության փուլում օգտագործվող տրանսպորտային միջոցների լիցքավորումը և տեխնիկական սպասարկումը կատարվելու է տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կազմակերպություններում, - մեքենաների անիվների լվացումը կատարվելու է անիվների լվացման սարքի	Կապալառու	Ձեռնարկող

		միջոցով: Բոլոր մեքենաների անիվների և թափքերի մաքրումը կատարվելու է մինչ շինհրապարակից վերջիններիս դուրս գալը:		
3	Ջրային ռեսուրսներ	Գործունեության իրականացման ընթացքում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում են. - փոշենստեցման համար ջրցանը կատարվելու է ըստ անհրաժեշտության, հնարավորինս չառաջացնելով մակերևութային հոսքեր, - տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացման արտադրական հոսքաջրերը հեռացվելու են բիոզուգարան, - շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարվելու է համապատասխան մասնագիտացված կետերում, - անձրևաջրերը և շինարարական հոսքաջրերը հեռացվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող 1*1.5մ չափերի պարզարան, - պարզարանում մեխանիկական նստեցման հետևանքով առաջացած տիղմը՝ որպես շինադբ, ժամանակ առ ժամանակ տեղափոխվելու է աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով, - շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում, - ջրցանման համար օգտագործվելու է միայն տեխնիկական որակի ջուր:	Կապալառու	Ձեռնարկող

	Շահագործման փուլ	Կեղտաջրերի հեռացման համար նախատեսվելու է. - շինարարության փուլում աշխատողներն օգտվելու են տարածքում առկա բիոգուգարանից, - բիոգուգարանի մաքրումը կատարվելու է համապատասխան մասնագիտացված կառույցների կողմից՝ պայմանագրային հիմքով: Շենքի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերը միացվելու են քաղաքային ջրատարին և կոյուղատարին:		
4	Թափոններ	Թափոնների հնարավոր ազդեցությունները հողային և ջրային ռեսուրսների վրա մեղմվելու նպատակով նախատեսվում է. - շինարարական աշխատանքների ժամանակ գործունեության տարածքը և շրջակա միջավայրը զերծ է պահվելու թափոնների կուտակումներից, - շին հրապարակի տարածքում հստակեցվելու է շին աղբի նախնական կուտակման վայրը, - շինարարական թափոնները՝ շինաղբ, բետոնյա մնացորդներ, պարկեր և այլն, կհավաքվեն անջրթափանց պոլիէթելենային պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր, - շինաղբի տեղափումը կատարվելու է փակ ծածկով ապահովված բեռնատարներով,	Կապալառու	Ձեռնարկող

		- կենցաղային աղբի և շինաղբի հեռացումը կատարվելու է կանոնավոր՝ ըստ անհրաժեշտության, - շինարարության և շահագործման փուլերում կենցաղային աղբը հավաքվելու է տարածքում տեղադրված աղբարկղերի մեջ և հատուկ աղբահավաք ծառայությունների կողմից մեքենաներով տեղափոխվելու է նախատեսված աղբավայր, - բացառվելու է աղբի կուտակումը շիհրապարակից դուրս՝ այլ բնակելի և հասարակական տարածքներում, - շինարարական նյութերի մնացորդները(մետաղական մասեր) և վտանգավոր նյութերը և թափոնները հավաքվելու են հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո հեռացվելու են Կապալառուի կողմից: Շահագործման փուլում նախատեսվում է. -տրնսֆորմատորի տեղադրման վայրի հատակը բետոնապատ է՝ հնարավոր յուղային հոսքը հողային, ջրային ռեսուրսներ կանխելու համար, - անհրաժեշտության դեպքում ենթակայանի վերանորոգումը կատարվելու է «ՀԷՑ»ՓԲԸ-ի մասնագետների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով, - հալոգեններ, դեֆիլիներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:		
--	--	---	--	--

		- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորները, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը, - աղտոտված լաթերը հանձնվելու են թափոնների ջերմային վնասագերծում կատարող կազմակերպություններին կամ 1/10 հարաբերությամբ խառնվում են կենցաղային աղբին և տեղափոխվում են աղբավայր:		
5	Աղմուկ և թրթռում	Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է. - շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպվելու է ցերեկային ժամերին, - տրանսպորտային միջոցները և սարքերն օգտագործվելու են սարքին վիճակում, - պարբերաբար ստուգվելու և կարգաբերվելու են տրանսպորտային միջոցների շարժիչները, - բացառվելու են շինարարության ընթացքում օգտագործվող մեքենաների կայանումը բնակելի տների, այլ հասարակական շենքերի հարևանությամբ, - օգտագործվող շին տեխնիկան և մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով, - աղմուկի, վիբրացիայի թույլատրելի նորմերի պահպանում:	Կապալառու	Ձեռնարկող
6	Արտակարգ իրավիճակներ	Գործունեության իրականացման ընթացքում	Կապալառու	Ձեռնարկող

	արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվելու են. - շինհրապարակն ապահովված է լինելու հակահրդեհային հիդրատներով, կրակմարիչներով և շանթարգելներով, տեսահսկման և ազդանշանային համակարգերով, հակահրդեհային միջոցառումների վահանակներով, - շինհրապարակը ժամանակ առ ժամանակ մաքրվելու է հրդեհավտանգ և պայթուկավտանգ թափոններից, - տեղադրվելու են համապատասխան տարողության ջրի բաք՝ հրդեհաշիջման նպատակով, - մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցվելու են, - տեղադրվելու են ձայնային ազդանշաններ՝ վթարների կանխարգելման համար, - հեղուկ և վտանգավոր նյութերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար: Շենքն ապահովված է լինելու. - դիտարկման և վերահսկման էլեկտրոնային համակարգով համաձայն՝ ՀՀ		
--	---	--	--

Շահագործման փուլ

		կառավարության 12. 04.2018թ N 426-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջների, - Էլեկտրամատակարարման ավտոմատ անջատիչներով, վթարային ելքի ցուցանիշներով, հակածխային օդափոխության արտածման համակարգերով, - արտաքին լուսավորության, օդափոխության, սառմամատակարարման համակարգերով, տեսախցիկներով, - ավտոմատ հակահրդեհային ազդանշանային համակարգերով՝ հակահրդեհային հիդրատներով, կրակմարիչներով: Շենքի յուրաքանչյուր սենյակում (2-ից ոչ պակաս) տեղադրվելու են հակահրդեհային ազդանշանային, ձայնալուսային սարքեր, - հրդեհի ազդանշանի դեպքում՝ տարածքների օդափոխության համակարգերի անջատում: Շենքի Էներգախնայողության և Էներգաարդյունավետության նպատակով նախատեսվում է. - շենքի արտաքին պատերի ջերմամեկուսիչ նյութերով պատում՝ 40մմ հաստության պենոպլեքսով, - նորմավորված հրակայուն, ջրամեկուսիչ, գոլորշակայուն նյութերի, հերմետիկ փակվող պատուհանների դռների օգտագործում:		
--	--	---	--	--

7	Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն	Շինարարության փուլում աշխատողների աշխատանքի կազմակերպման և անվտանգությունն ապահովելու համար նախատեսվում է. - պահպանվելու է ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, - պահպանվելու է ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-0 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները, - մինչև աշխատանքների սկիզբը բոլոր աշխատողները, այդ թվում նաև վարորդներն անցնելու են հրահանգավորում՝ ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների, - ստուգվելու և ատեստավորվելու են առասանիչ բանվորների գիտելիքները, տեղադրվելու համապատասխան ցուցանակներ, - շինհրապարակի որակի, անվտանգության կանոնների պահպանումն իրականացվելու են 2020թ. հուլիսի 2-ի ՀՀ կառավարության նիստի N87 արձանագրության պահանջներին համապատասխան, աշխատողներն ունենալու են համապատասխան բանվորական արտահագուստ,	Կապալառու	Ձեռնարկող
---	---	--	-----------	-----------

		- աշխատողներն ապահովված են լինելու 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով, անհատական պաշտպանական միջոցներով (արտահագուստ, դիմակ և այլն), էլեկտրական սարքավորումների հետ աշխատողները՝ դիէլեկտրիկ գորգով և ձեռնոցներով, - աշխատողների համար նախատեսվելու է սանիտարական և հանգստի պայմաններ (տնակ, հանդերձարան և այլն), որն ապահովված է լինելու անհրաժեշտ կահավորանքով (լվացարան, աթոռ, սեղան, ջեռուցիչ և այլն), - շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրվելու են աշխատանքային պայմանների, հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ՝ տեղեկատվական և հակահրդեհային վահանակներ, ճանապարհային երթևեկության արգելող նշաններ, - վերահսկվելու է աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, բացառվելու է գործնետության վայրում խոտանված բեռնիչ սարքերի կուտակումները, - վերահսկվելու է մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառվելու են մեքենաների կուտակումները, - նվազագույնի են հասցվելու ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,		
--	--	---	--	--

		- ավտոմեքենաները շինհրապարակից դուրս են գալու միայն մաքուր վիճակում՝ շրջակա տարածքը չաղտոտելու նպատակով, -բացառվելու է ավտոամբարձիչի սլաքի աշխատանքը՝ սահմանազատված սահմանից դուրս, - բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքների ժամանակ օգտագործվող բեռնաբարձիչ մեքենաները, բեռնաբռնիչ սարքերը պետք է համապատասխանեն պետական ստանդարտների կամ տեխնիկական պայմանների պահանջներին, - տեղադրվելու են լրացուցիչ լուսավորման սարքերի՝ շինհրապարակի լուսավորության համար:		
	Շահագործման փուլ.	Շահագործման փուլում շենքն ապահովված է լինելու հաշմանդամ և բնակչության սակավաշարժ խմբերի տեղաշարժվելու համար անհրաժեշտ պայմաններով՝ ՀՀՇՆ 1/–11.07.01-2006 շինարարական նորմերին համապատասխան: Մասնավորապես. - հաշմանդամների պահանջմունքին հարմարեցվող ունիվերսալ, շարժական տարրերով, - վերգետնյա անցումներն ապահովված է լինելու թեքահարթակներով, - մուտքը տարածք կահավորված է լինելու տարածքի վերաբերյալ հաշմանդամների համար մատչելի տեղեկատվության տարրերով:		

8	Սոցիալական	-Շենքի կառուցման և շահագործման ընթացքում բացվելու են նոր աշխատատեղեր, - նոր աշխատատեղերը նպաստելու են համայնքի ու շրջակա բնակավայրերի բնակչության եկամուտների ավելացմանը, Շահագործման փուլում առևտրի և սպասարկման շենքի կառուցումը կնպաստի. - բնակչության զբաղվածության աճին, - քաղաքի սպասարկման ոլորտի բարելավմանը:	Կապալառու	Ձեռնարկող
9	Տարածքի բարեկարգում	Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում. - շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժվելու են և հեռացվելու են տարածքից, -շինարարական հրապարակը մաքրվելու է թափոններից, -կատարվելու են գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման և կանաչապատման աշխատանքներ:	Կապալառու	Ձեռնարկող

13.Մշտադիտարկման (մոնիթորինգի) միջոցառումներ

հհ	Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Մոնիթորինգի Վայրը	Իրականացման ձևը	Ժամանակամիջոց	Մոնիթորինգ Կատարող/Վերահսկող
1	Շինարարության ընթացքում օդային ավազան, ջրային և հողային ռեսուրսների մեջ վտանգավոր նյութերի և կեղտաջրերի ներթափանցման բացառելուն ուղղված	- Փոշու և այլ օդի աղտոտիչների արտանետումների, աղմուկի և թրթռումների մակարդակի բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ, - ջրային և հողային ռեսուրսների որակի ուսումնասիրությունների կատարում, - կեղտաջրերի հեռացման՝ բիոգուգարանի տեղադրում	Գործունեության ենթակա տարածքում	Ստուգայցեր, գործիքային ստուգումներ Տեսողական դիտարկումներ, մասնագետի կողմից ստուգայցեր	Շինարարության փուլում՝ ամենօրյա պարբերաբար	Կապալառու Ձեռնարկող
2	Արտակարգ իրավիճակներ և աշխատանքի անվտանգություն	- Աշխատողների իրազեկում՝ աշխատանքի անվտանգության և արտակարգ իրավիճակների ընթացակարգի մասին, - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն,	Գործունեության իրականացման ենթակա տարածքում	Իրազեկումներ և ստուգումներ ստուգայցեր	Պարբերաբար ամենօրյա ռեժիմով,	Կապալառու Ձեռնարկող

		-բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության տեխնիկական վերահսկողություն՝ -հակահրդեհային պահանջների ապահովում՝ ՀՀՇՆ 21-01-2014 «Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգության» նորմերին համապատասխան:				Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին
3	Նյութեր	Շինանյութերի գնում արտոնագրված մատակարարներից,	Լիցենզավորված կազմակերպությունների պահեստներ	Մատակարարման ընթացքում	Շինարարության փուլում	Կապալառու Ձեռնարկող
4	Թափոն	Թափոնների կանոնավոր տեղափոխում:	Գործունեության ենթակա տարածքից	համապատասխան պայմանագրերի հիման վրա տեղափոխում	Շինարարության ընթացքում	Կապալառու

5	Շինտեխնիկա և տրանսպորտային միջոցներ	- Շին տեխնիկայի և մեքենաների համապատասխան տեխնիկական վիճակի ապահովում, - ամբարձիչի ժամանակի և բեռնունակության օգտագործում, - շինարարական տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղման իրականացում:	Շինհրապարակ շինհրապարակից դուրս	Սստուգայցեր Դիտողական ստուգումներ, մասնագիտացված լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում:	Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում Պարբերաբար Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում	Կապալառու Ձեռնարկող
6	Կանաչապատում	Վերականգնել և բարեկարգել շրջակա տարածքը:	Գործունեության տարածք	Դիտողական ուսումնասիրություն	Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո	Ձեռնարկող Վերահսկողական մարմիններ
7	Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում բողոքների արձագանքում	Բողոքների, դիմումների առկայություն	Գործունեության վայր	Դիմումների, արձագանքում	Շինարարության ընթացքում	Կապալառու Ձեռնարկող

14. Հանրային քննարկումներ

Համաձայն ՀՀ կառավարության 1325-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջների՝ հանրային ծանուցումը և քննարկումները կատարվել են Արմավիրի համայնքապետարանում, որի վերաբերյալ համայնքը տվել է դրական կարծիք: Քննարմանը մասնակցել են Արմավիրի համայնքապետարանի ներկայացուցիչը, նախագծային ընկերության ներկայացուցիչները, համայնքի բնակիչներ (Հավելված 7,8):

Գրականություն

1. «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 սանիտարական նորմեր:
2. Արտակարգ իրավիճակների նախարարի 2021թ. մարտի 31-ի 372-Ն հրամանով հաստատված ՀՀ տարածքի սեյսմիկ վտանգի, սեյսմիկ գոտևորման քարտեզների և Զաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020թ. դեկտեմբերի 28-ի թիվ 102-Ն հրամանով հաստատված «ՀՀՇՆ 20.04_ Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր»:
3. ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական կայք:
4. 2. ՀՀ Արմավիրի մարզի 2017-2025 թվականների հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագիր:
5. ՀՀ բնապահպանության նախարարության <<Հայաստանի Հանրապետության Կենսաբազմազանության պահպանության, օգտագործման և վերարտադրության ռազմավարության և գործողությունների պետական ծրագրի>>:
6. «Արմավիր-3» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի (այսուհետ ՄՄՀՏՊՓ):
7. ՀՀՇՆ 1 – 2.01-99 «Ինժեներական հետազոտություններ շինարարության համար: Հիմնական դրույթներ»:
8. ՀՀՇՆ II - 7.01-96 «Շինարարական կլիմայաբանություն»:
9. ՀՀՇՆ 21-01-2014 «Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգության» նորմերին:
10. ՇՆԵՎԿ III-IV.200:
11. ՀՀՇՆ I-2.03-03 «ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԶԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ԿԱՂԱՍՏՐ» ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ ԶԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2003թ հունիսի 5-ի. 38-Ն հրաման:
12. Զաղաքաշինության նախարարի ՀՀ ՇՆ 10-01-2014 Շինարարությունում, նորմատիվ փաստաթղթերի համակարգ:
13. Հիմնական դրույթներ Շինարարական նորմերը հաստատելու մասին N65-Ն Զաղաքաշինության նախարարի հրաման (8 ապրիլի 2014):
14. СП.485.13130.2021:

Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայականը

	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆ ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԿԱՊԻՏԱԼ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒՄԻ	Կադաստրի կոմիտե
Սույն վկայականով հաստատվում է 20 իրավունքների 2020 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.		
1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ) ՎԱՐԴԱՆ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆ ԳՐԻԳՈՐԻ (1/4), ԳԵՎՈՐԳ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՎԱՆԻԿԻ (1/4), ԱՐԳԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ԱՐԱՄՅԱԽԻ (1/4), ԿԱՐԵՆ ԵՂՈՅԱՆ ՀԱՅՎԱԶԻ (1/4)		
2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ Մարզ Արմավիր, համայնք Արմավիր ք. Երևանյան փողոց 44		
3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՏՆԱԹՂԹԵՐԸ Անշարժ գույքի առովանադրի պայմանագիր 17/09/2020թ. ա/մ 4007. Վճարման անդորրագիր 14/09/2020թ. N 063797		
4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ Կադաստրային ծածկագիրը՝ 04-001-0050-0011 Մակերեսի չափը (հա)՝ 0.37 Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Հասարակական կառուցապատման Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱԺՆԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 20102020-04-0035, գաղտնաբառ՝ SBNNFNCMUF8C		
Փաստաթղթի իմնագրերը և վավերականությունը կապող է ստեղծվել Կադաստրի կոմիտեի տեղ e-cadastre.am կայքէջի միջոցով		
Էջ 1/2		

5. ՇՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Ապացուցելու նշանակությունը՝ հասարակական
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ
1	04-001-0050-0011-001	Վարչական շենք	1788.6 քմ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱԺՆԱՑՈՒՆ ՆԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
2	04-001-0050-0011-002	Ավտոտեխնոպատարվման կայան	26.9 քմ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱԺՆԱՑՈՒՆ ՆԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
3	04-001-0050-0011-003	Կարդիսա	49.2 քմ, 73.8 քմ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱԺՆԱՑՈՒՆ ՆԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
4	04-001-0050-0011-004	Ծածկ	36.4 քմ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱԺՆԱՑՈՒՆ ՆԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ Էդիտա Արզարյան

Ջրադեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 20102020-04-0035, գաղտնաբառ՝ SBNNFNCMUF8C

Փաստաթղթի խնդրոյունը և փոփոխությունները կազմել է ստորագրող անհատը՝
ստորագրողի անունը՝ (Ինքնուրույն)

Էջ 2/2

Դատ. անդրի
Լ. Մանյան

65

9.4.կատուցապատման խտության գործակիցը

0.8

Ավտոսյոքի հրատարակումը՝ ընդ. մակերեսի հարաբ. հողամասի մակերեսին/

9.5.կատուցապատման տեղում/կատուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբ. հողամասի մակերեսին տրվածը (%)

մինչև 80%

9.6.կատուցապատման տեղում/կատուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբ. հողամասի մակերեսին տրվածը (%)

0%

9.7.այլ պահանջներ

Հիմնադրամիջոցային հատկանշանքներ (լուծումները մշակել համաձայն պատկերաստի առաջադրանքի՝ հաշվի առնելով տրամադրված պահանջները՝ Տանիքի շրահեռացումը կազմակերպել բացառելով անձրևաջրերի թափանցումը հարևան հողատարածք:

10. հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների ջանքման կամ տեղափոխման

պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը միասնական 1: 2: 3: 4 կատուցվելու պատմությունը և նշելու է

11. ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները

12. (") ինժեներական արժեքավորումներ ցանցեր

12.1. (") Ֆորմատավորում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում "ԿԵՈՒԱ ՏՈՒՐ" ՓԲԸ, նախագծեր ներքին գաղ

12.2. (") էլեկտրամատակարարում "ՄՈՒՄԱԼԵՐ" ՉԳ ՓԲԸ, նախագծեր ներքին գաղ

12.3. (") գազամատակարարում

12.4. (") էլեկտրոնային հաղորդակցության մալուխատար կոյուղու/ներառյալ դիտարկող/տեղափոխող

12.5. թույլ հոսանքներ

12.6. արժեքներ

13. Տարածքի ինժեներական մալուխատարատու

14. Բարելավումներ շինության հիմնքի հատվածի բաղադրում, ղեկավար հատվածում մեծեղանի կառուցվածքներ

15. Հիմնարարական նյութեր

16. Պաշտպանական կառույցներ

17. Հակափրկիչային պահանջներ

18. Հաշվարկային և բնակչության սակավաշարժ

19. Հրդեհակային պահանջներ

20. Հիմնարարական կազմակերպում

21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և մակագծի մշակման փուլերը

22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ

23. Միջանկյալ համաձայնեցում

24. Հասարակական քննարկումներ

25. Համաձայնեցումներ

26. Փոխադրված բաժանորդային պահանջների տեղադրում

27. Այլ պայմաններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՄԱՎԻՐ ԼՄԻԴ, ԱՐՄԱՎԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ

ԴԵԿԱՎՐ

ՀԱՅԻՑ ԽՈՐՀԱՅՑԱՆ

Հանրապետություն, ամրագրված, պաշտոնական

ՀԷՏ-ի կողմից տրված Էներգամատակարարման տեխնիկական պայմանը

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ»
ՓԱԿ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՄՈՒՄԱԼԵՐ» ՍՊԸ
«ԱՐՄԱՎԻՐ» ՇԷՏ

ՀՀ ք. Արմավիր, Լոռյապատ հեռ. (0237) 2 - 87 - 08
«01» - 02 2021թ.
N 41245

Արմավիրի քաղաքապետարանի
ճարտարապետության և քաղաքա-
շինության բաժին

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Բ

Տրվում է այն մասին, որ ՀՀ Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի Երևանյան 44
հասցեում ԳԼԽՐԳ Վանիկի ԳԼԽՐԳՅԱՆԻ կողմից կառուցապատվող տարածքի
Էներգամատակարարումը 400կվԱ հզորության տրանսֆորմատորով իրականացվելու է
Արմավիր քաղաքի Տ6288 Ե/Կ-ի բարձր լարման վահանից:

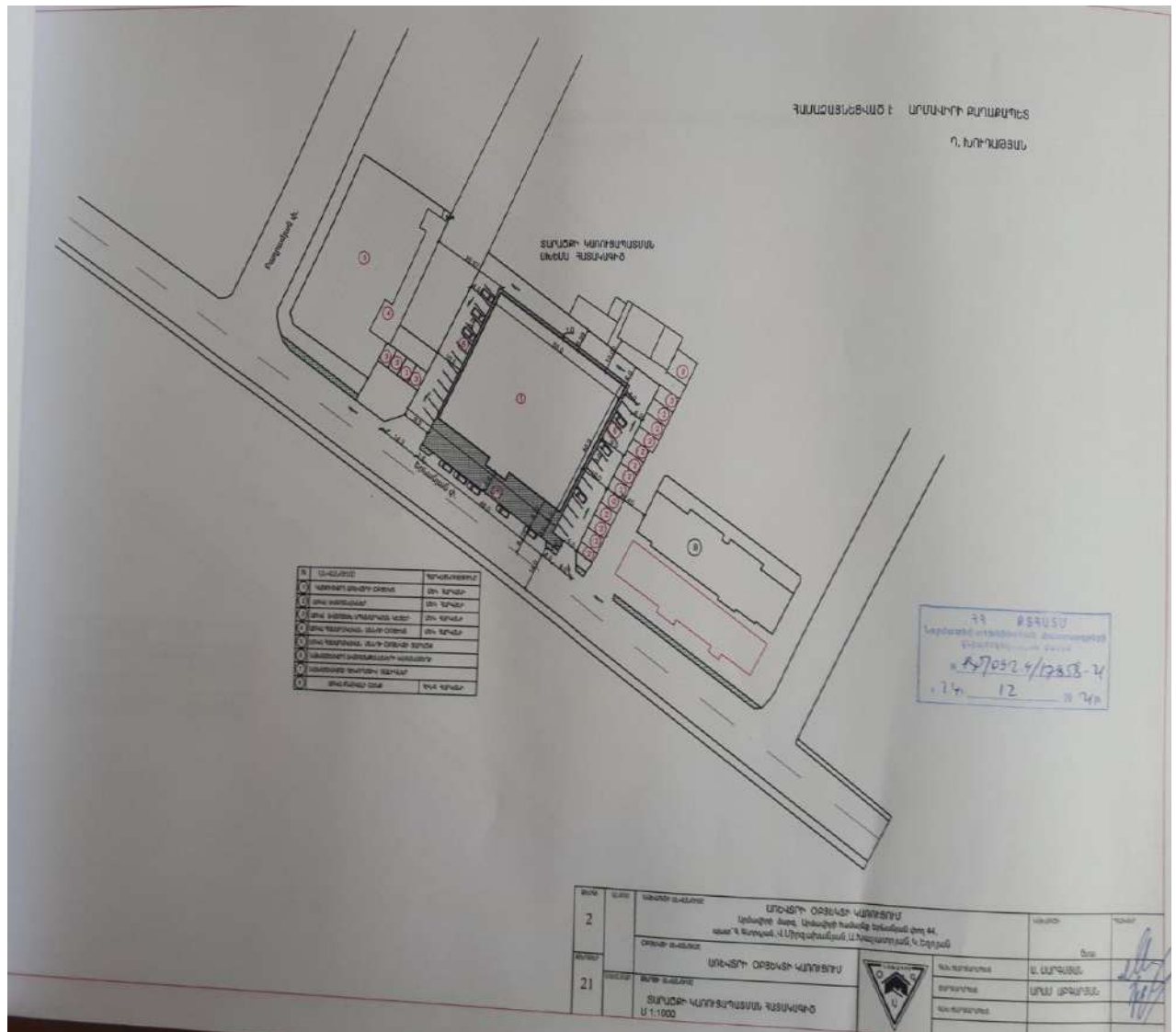
«Արմավիր» ՇԷՏ-ի գլխ. ճարտարագետ Վ.Թաղևոսյան

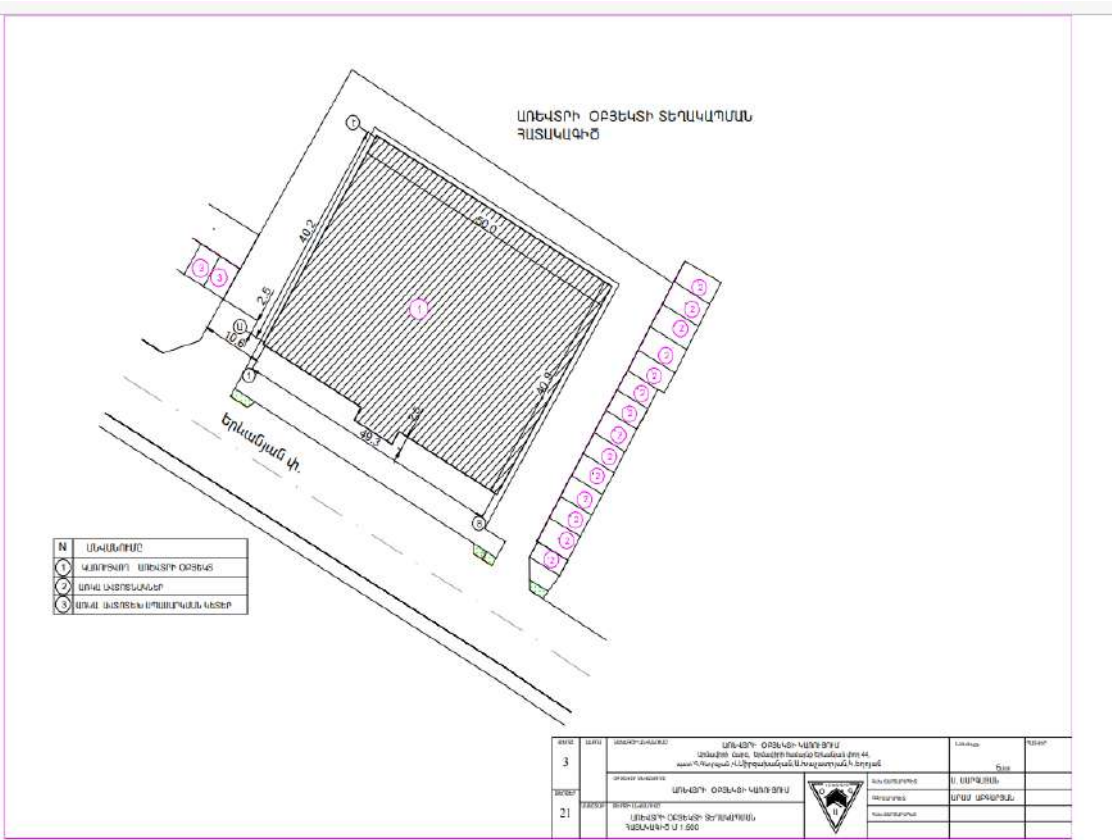
Մյուս ծախսերում կատարվեցին, կոմսորու կցիաների, սարքավորումների և
անվտանգության մասին բոլոր անհրաժեշտ քառասունը քննարկում են
ծախսերի որակապահովումը պահին գործող նորմերին կանոններին հիմնված
ճան. հորինվածքն անվտանգության կանոններին համապատասխանում:

Ցվածիկում չստացված և անվտանգության տեխնիկական կանոնների
ինչպես ճան. հորինվածքն անվտանգության պահանջների պահանջներ
դեպքում սպառողներին է տրվում ծախսերում կատարվեցին չստացված
անվտանգությունը:

Ցվածիկում
ԼՊԸ Վ. Թաղևոսյան

Տարածքի հատակագիծը

Հավելված 6.

Համայնքի կողմից տրված աղբահեռացման գրույթունը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ
ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի
մարզի Արմավիր համայնք,
ՀՀ ք.Արմավիր, Հանրապետության փ. 32, Հեռ.
(0237) 2-36-54, armavir.armavir@mta.gov.am

N 104
11 ապրիլ 2022 թ.

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

Տրվում է առ այն, որ Արմավիր համայնքի Երևանյան փողոց թիվ 44 հասցեում
գտնվող շինության քանդման և շինարարության ընթացքում առաջացած
շինարարական և կենցաղային աղբը տեղափոխվելու է քաղաքային աղբավայր, որը
գտնվում է 5 կմ հեռավորության վրա շինարարական օբյեկտից:

Համայնքի ղեկավար

Դ. ԽՈՒԴԱԹՅԱՆ

Կապ. Բաժնի պետ՝ Ա. Արզաղյան
/0237/ 2-28-61

Сканировано с CamScanner

Համայնքի կողմից տրված նախնական համաձայնությունը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ
ԱՐՄԱՎԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ

ՀՀ, Արմավիրի մարզի Արմավիր համայնք
ՀՀ ք.Արմավիր, Հանրապետության փ. 32, Հեռ. (0237) 2-36-54,
Էլ. փոստ՝ armavir.armavir@mta.gov.am

N 0997

11 ապրիլ 2022թ.

ԳԵՎՈՐԳ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆԻՆ
ՀՀ, ԱՐՄԱՎԻՐ, ԱՐՄԱՎԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔ, Ք. ԱՐՄԱՎԻՐ,
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 2 ՆՐԲ, 37

Քաղաքացի Գ.Գևորգյանի կողմից ներկայացված Արմավիր համայնքի վարչական սահմաններում՝ Երևանյան փողոց թիվ 44 հասցեում առևտրի կենտրոնի կառուցման վերաբերյալ Արմավիր համայնքապետարանը տալիս է իր նախնական համաձայնությունը:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Դ. ԽՈՒՂԱԹՅԱՆ

Կարգ. Քառնի պետ՝ Ա. Արզալյան
/0237/ 2-28-61

Հանրային քննարկման արձանագրություն, մասնակիցների ցանկ

ԱՐԶԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

19.04.2022թ.

2022թ ապրիլի 19-ին ժամը 16.00-ին «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի /21.06.2014թ. ՀՕ-110-Ն/, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N 1325 –որոշմամբ սահմանված կարգով /առաջին փուլ/ Արմավիր համայնքի վարչական շենքում տեղի ունեցավ քաղաքացի Գ. Գևորգյանի կողմից ներկայացված Արմավիր քաղաքի Երևանյան փողոց 44 հասցեում առևտրի օբյեկտի կառուցման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի վերաբերյալ 1-ին հանրային քննարկումները:

Հանրային քննարկումը բացեց Արմավիրի համայնքապետարանի Քաղաքաշինության, հողաշինության, կոմունալ տնտեսության, համատիրությունների աշխատանքների համակարգման բաժնի պետ Արմեն Արզարյանը:

Հանրային քննարկման ընթացքում ելույթ ունեցան.

Գ. Գևորգյանը կամ ներկայացուցիչը ներկայացրեց նախատեսվող գործունեությունը, ներկայացրեց տարածքի անբարեկարգ վիճակը, քանդման ենթակա շինությունները:

Ճարտարապետ Արթուր Մալոյանը ներկայացրեց նախագիծը, տեխնիկական լուծումները: Մասնավորապես կառուցապատող մակերեսը, էլեկտրամատակարարման, ջրամատակարարման և ջրահեռացման լուծումները:-----

Աղավնի հաշատրյանը, Նոյեմի հաշատրյանը հարց բարձրացրեցին շինարարական աղբի տեղափոխման և ավտոկայանատեղի ունենալու վերաբերյալ:

Արմեն Արզարյանը ամփոփեց հանրային քննարկումը և ավարտեց, նշելով, որ համայնքը տալիս է իր նախնական համաձայնությունը կառուցապատման վերաբերյալ:

Արմավիր համայնքի Քաղաքաշինության, հողաշինության, կոմունալ տնտեսության, համատիրությունների աշխատանքների համակարգման բաժնի պետ՝

Ձեռնարկող՝

Տնօրեն՝ Գ. Գևորգյան

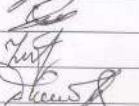
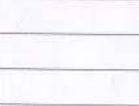
Արմեն Արզարյանը

Արձանագրող՝

Վանուհի Խալաթյան

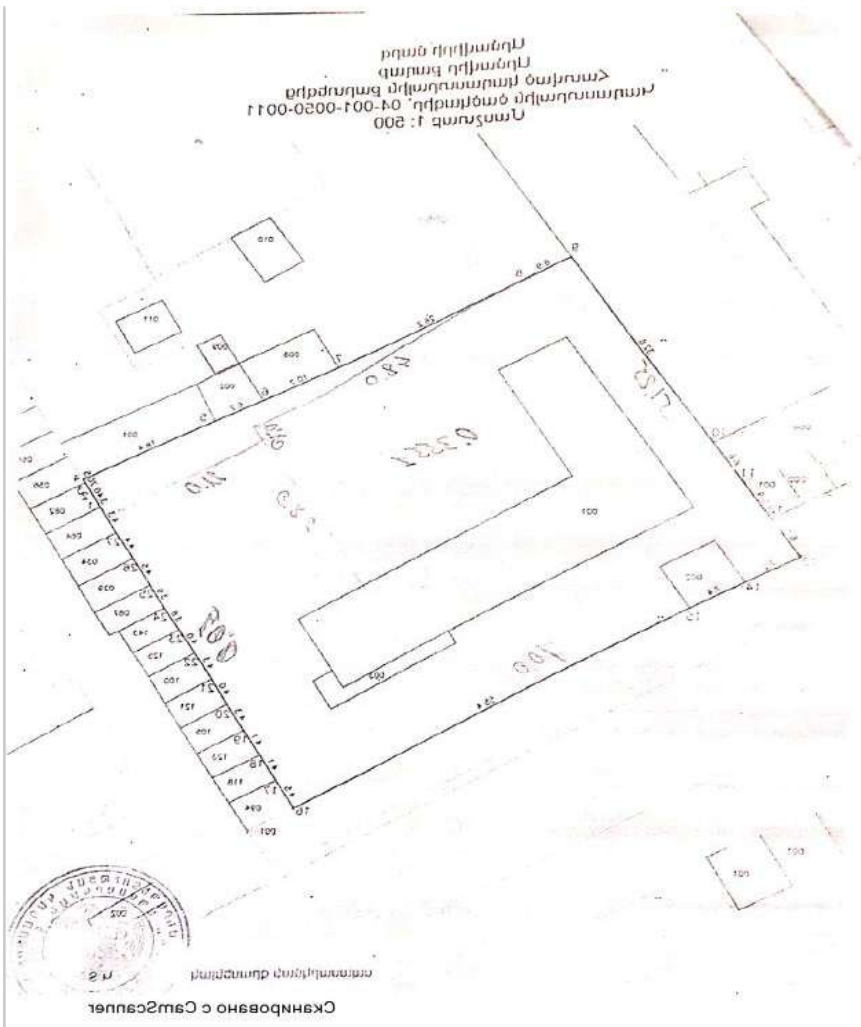

Քաղաքացի Գ. Գևորգյանի կողմից ներկայացված ՀՀ Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի
Երևանյան փողոց 44 հասցենում առևտրի օբյեկտի կառուցման շրջակա միջավայրի վրա՝
ազդեցություն նախնական գնահատման հայտի վերաբերյալ հանրային քննարկումներ /1-ին
քննարկում/։ 19.04.2022թ.

Հ/Հ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
1	Գևորգյան Գևորգ	Կառուցապարտող	041 111-4444	
2	Նշանուկ Մուշեղ	Ֆ. Արմավիր Բնակիչ	044 410-840	
3	Վրթոն Լևոնյան	Կառուցապարտող	077 088-758	
4	Զարգուս Խանդավազ	Կառուցապարտողի աշխատակից	077-72-74-97	
5	Ջալալ Խանդավազ	Ֆ. Արմավիր Կառուցապարտող 135	093-35-30-51	
6	Կարեն Խանդավազ	Ֆ. Արմավիր Կառուցապարտող 33/30	055-49-63-63	
7	Ռաֆիկ Եղիշյան	Ֆ. Արմավիր Կառուցապարտող 47	091 999957	
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				

Հողամասի հատակագիծը՝ WGS-84 (ARMREF 02) կոորդինատային համակարգով,

Հողամասի հատակագիծը՝ WGS-84 (ARMREF 02) կոորդինատային համակարգով,

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՐԴԱՍՏՐԱԿԱԿԱՆ ԺԱՆՈՒՅԱԿԻՆ 04-001-0050-0011

Կոդերի համարներ		
	X	Y
1	8416821 8055	4446802 5346
2	8416823 4660	4446805 4642
3	8416823 7914	4446806 0381
4	8416824 0514	4446806 5002
5	8416807 7915	4446805 0209
6	8416801 8270	4446808 1467
7	8416792 3482	4446873 1137
8	8416769 0410	4446885 0728
9	8416762 8921	4446888 2278
10	8416745 9994	4446890 3528
11	8416742 5538	4446894 6670
12	8416739 4631	4446849 6148
13	8416736 3815	4446844 3611
14	8416742 6065	4446840 7321
15	8416749 0399	4446836 9816
16	8416796 7737	4446808 8704
17	8416799 0238	4446812 8137
18	8416801 0503	4446816 3924
19	8416803 0733	4446819 9350
20	8416805 2452	4446823 6426
21	8416807 1908	4446827 1467
22	8416809 3852	4446830 8995
23	8416811 3950	4446834 3239
24	8416813 3443	4446837 5912
25	8416815 2673	4446841 0275
26	8416817 4618	4446844 9611
27	8416819 7015	4446848 7592

Сканировано с CamScanner